JAARVERSLAG 2025

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM

INHOUD

VOORWOORD 3
AFVAL RECYCLEREN 6
DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK 14
CIRCULAIRE ECONOMIE 30
GEZONDE GROND 39
RUIMTE RECYCLEREN 49
INTERNATIONAAL BELEID 53
ONZE PRESTATIES 58
ONZE JAARREKENING 64

VOORWOORD

MET WERNER ANNAERT

"We hebben een duidelijke basis gelegd voor de aanpak van PFAS-verontreiniging in Vlaanderen, waardoor we niet in chaos zijn verzeild en de sector vandaag over werkbare richtlijnen beschikt."

2025 was voor OVAM een jaar waarin enkele dossiers in een beslissende fase zijn gekomen. In de eerste plaats is er het PFAS-dossier, dat ons al langer bezighoudt. We werken met stoffen die nog niet altijd volledig gekend zijn. De centrale vragen blijven: wanneer moet je saneren, volgens welke normen en met welke technieken? Toch hebben we in 2025 een stevig juridisch traject afgelegd en een duidelijke basis gelegd voor de aanpak van PFAS-verontreiniging in Vlaanderen. Daardoor zijn we niet in chaos verzeild: saneringen konden doorgaan, onderzoeken werden verdergezet en de sector beschikt vandaag over duidelijkere en werkbare richtlijnen. Dit dossier zal blijven evolueren en nog procedures kennen, maar we hebben nu wel een gestructureerd kader om met PFAS om te gaan.

Een tweede belangrijk dossier is het samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten over zwerfvuil en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dat traject liep al lang, het is positief dat we vorig jaar een juridisch akkoord hebben kunnen sluiten. Het zorgt voor een meer gecoördineerde aanpak op Belgisch niveau, wat logisch is in een context waarin producenten vaak over de gewesten heen actief zijn. Het akkoord maakt ook extra middelen vrij en versterkt het bestaande kader voor producentenverantwoordelijkheid, onder meer voor verpakkingen, elektrische apparaten en batterijen.

Daarnaast was 2025 ook een belangrijk jaar voor OVAM als organisatie. Samen met de directieraad hebben we een leiderschapstraject doorlopen met externe begeleiding. Dat heeft ons als team versterkt en leidinggevenden geholpen in hun rol. Goed leiderschap bevordert samenwerking, openheid en een gezonde organisatiecultuur. Dit traject willen we nu doortrekken naar de teamverantwoordelijken.

Samenwerking was sowieso een rode draad door het voorbije jaar. Dat blijkt uit de manier waarop we het PFAS-verhaal samen met de sector en andere betrokkenen hebben aangepakt. Ook de multidisciplinaire expertengroep blijft voor ons een belangrijk klankbord voor de verdere evolutie van het bodemsaneringsbeleid. Vorig jaar hebben we de groep opnieuw samengebracht om terug te koppelen hoe we hun adviezen inzetten.

In de afvalsector zagen we die samenwerking onder meer in het dossier van de grondstofverklaringen. Dat instrument maakt het administratief eenvoudiger wanneer een afvalstof voldoende is gereinigd om ze opnieuw als grondstof in te zetten. Tegelijk kregen we signalen dat het niet altijd duidelijk was hoe beslissingen tot stand kwamen. Samen met de industrie hebben we dat verduidelijkt in een traject rond administratieve vereenvoudiging, dat positief werd onthaald.

VOORWOORD

MET WERNER ANNAERT

Wat mij persoonlijk raakt, is de manier waarop collega's bij OVAM met elkaar omgaan en allerlei initiatieven opzetten, van een wandeling tot een fietstocht ten voordele van Kom op tegen Kanker. Ik zie het als een privilege om een organisatie te mogen leiden waar mensen elkaar opzoeken, ook buiten hun strikt inhoudelijke rol.

Vooruitkijkend naar 2026 wordt het een ambitieus jaar voor alles wat met bodem te maken heeft. Met BODEM 2050 denken we verder na over de toekomst van het bodemsaneringsbeleid. We werken ook aan een breder bodemplan, samen met collega's van het Departement, waarbij we niet alleen kijken naar verontreiniging, maar ook naar kwaliteit en functies van de bodem. Daarnaast blijven we de versterking van Vlaanderen Circulair ondersteunen, met scherpere prioriteiten en een duidelijkere rol voor OVAM.

Tot slot een warme oproep: we hebben bij OVAM veel kennis en data in huis. De toekomst ligt in die kennis beter delen, samenwerken over disciplines heen en data nog sterker benutten voor beleid en werking. Dat vraagt niet alleen systemen, maar vooral een cultuur van samen kijken en samen werken. Een cultuur die fundamenteel is voor de toekomst van OVAM.

Werner Annaert,
administrateur-generaal van OVAM

"De toekomst ligt in kennis delen, samenwerken over disciplines heen en data sterker benutten – dat vraagt vooral een cultuur van samen kijken en samen werken."

ONS VERHAAL

Het OVAM jaarverslag 2025 brengt in één overzicht samen hoe we Vlaanderen schoon, circulair en toekomstgericht helpen maken. U komt alles te weten over onze belangrijkste realisaties, cijfers en mijlpalen. In inspirerende verhalen tonen we hoe onze medewerkers, partners, lokale besturen en burgers elke dag bijdragen aan een duurzame leefomgeving.

Bent u op zoek naar nog meer achtergrond? Die vindt u in het magazine **OVAM Uitgelegd** van 2025. Het magazine biedt een bredere blik op ons werk en vertelt meer over de activiteiten en het doel van OVAM.

© Belga

AFVAL RECYCLEREN

Huishoudelijk afval 2024

Natste jaar zorgt voor stijging huishoudelijk afval

De hoeveelheid huishoudelijk afval in 2024 bedroeg 2 973 614 ton of 433 kilogram per inwoner. Dat is een stijging van 13 kg per inwoner, bijna volledig toe te schrijven aan de toename van groenafval, gft-afval, houtafval en pmd-afval.

433 kg
huishoudelijk afval per inwoner

71%
selectief ingezameld afval

6,9 kg
hergebruikte goederen per inwoner (kringwinkel)

125 kg
restafval per inwoner

64,9%
van al het huishoudelijk afval werd gerecycleerd

1,4%
van het huishoudelijk afval werd gestort

In het najaar van 2025 ontvingen we de cijfers voor 2024. De cijfers voor 2025 zullen in het najaar van 2026 beschikbaar zijn.

Een toename die OVAM niet alarmeert en zelfs enigszins verwacht was, gezien 2024 het natste jaar sinds de start van de metingen was. De hoeveelheid restafval bleef stabiel op 125 kg per persoon. De hoeveelheid ingezameld zwerfvuil steeg met 5,3% van 6 621 ton naar 6 969 ton. Positief nieuws is er dan weer van het recyclagefront. 71% van het huishoudelijk afval werd selectief ingezameld. Een recordhoeveelheid van 64,9% werd effectief gerecycleerd.

Zwerfvuil

Werkstraffen met positieve impact: veroordeelden ruimen 13 000 kg zwerfvuil op

Het mobiele werkvloerproject van OVAM en Justitiehuis Antwerpen behaalde positieve resultaten. Deze samenwerking biedt veroordeelden de kans om hun werkstraf uit te voeren door zwerfvuil op te ruimen. Het project dat in het najaar van 2022 van start ging, loopt voorlopig tot december 2025 en heeft al een aanzienlijke positieve impact gehad op zowel de betrokkenen als de samenleving. Het voorbije jaar werd op die manier 13 000 kg zwerfvuil opgeruimd.

Jaarrapport handhaving zwerfvuil

Ook in 2025 bleef de handhaving op zwerfvuil een vaste pijler voor het Team Terreincontrole van OVAM. Gemiddeld waren 17 zwerfvuilhandhavers actief in heel Vlaanderen. Zij spelen een belangrijke rol in de Vlaamse ambitie om de hoeveelheid zwerfvuil tegen 2030 met 20% te verminderen. Sinds 2024 is deze handhaving, na een proefproject, structureel ingebed in de werking van OVAM. Daarbij werken de gewestelijke handhavers nauw samen met lokale besturen, die gratis een beroep op hen kunnen doen voor GAS-vaststellingen rond zwerfvuil.

Het team registreerde 910 handhavingsdagen en 3425 uren op het terrein, waaronder 46 evenementen. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2024, vooral door een kleinere teamcapaciteit. Toch bleef de inzet doorheen het jaar stabiel. Tijdens alle acties samen voerden de handhavers 31 168 controles uit. In 25 948 gevallen stelden ze correct gedrag vast. Voor 5220 overtredingen werd een bestuurlijk verslag opgesteld. Met andere woorden: meer dan 83% van de gecontroleerde personen gooide afval correct weg. De grootste uitdaging blijft het fout wegwerpen van sigarettenpeuken. Bij meer dan 37% van de controles op peuken werd een overtreding vastgesteld.

De samenwerking met lokale besturen blijft daarbij essentieel. In 2025 werd 96% van de hoog risicogemeenten en centrumsteden bereikt, ruim boven de vooropgestelde doelstelling. Ook controles op evenementen blijven een vaste waarde binnen de Vlaamse aanpak van zwerfvuil.

Naast het werk op het terrein besteedt het team ook aandacht aan structurele afspraken met lokale besturen. Zo wordt onder meer gewerkt rond formele aanstellingen, duidelijke communicatie naar inwoners en afspraken over hoe om te gaan met agressie. Dat is cruciaal om handhavingsacties veilig en doeltreffend te laten verlopen.

> Link naar het volledige rapport

Regelgeving voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

Een gemeenschappelijk kader voor het beleid rond uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)? Dat ligt er. Eind november 2025 keurde de Vlaamse Regering een interregionaal samenwerkingsakkoord (ISA) tussen de drie gewesten goed. Het bevat twee belangrijke pijlers:

1. Eén sterk juridisch kader

Vandaag hanteert elk gewest zijn eigen UPV-regels voor productstromen zoals elektrische toestellen, zonnepanelen, batterijen, voertuigen, banden, olie en matrassen. Het samenwerkingsakkoord creëert één, juridisch sterker, interregionaal kader dat deze regels op elkaar afstemt. Zo wordt het eenvoudiger om producenten die nationaal actief zijn uniforme verplichtingen op te leggen.

In een volgende fase volgen per productgroep aparte uitvoerende samenwerkingsakkoorden om de praktische toepassing te harmoniseren. Deze aanpak vervangt deels de bestaande Vlaamse regelgeving.

Daarnaast worden drie nieuwe productcategorieën aangeduid waarvoor in de toekomst een UPV kan gelden: textiel, meubels en luiers. Voor textiel wordt die UPV intussen al verder uitgewerkt in uitvoering van de herziene Europese Kaderrichtlijn Afval.

2. Ook voor zwerfvuil betalen producenten mee

Het akkoord voert ook een regeling in voor UPV bij zwerfvuil: producenten van producten die bijdragen aan zwerfvuil, betalen mee voor de opruimkosten. Concreet gaat het om onder meer kunststof on-the-go-verpakkingen, blikjes, sigarettenpeuken, vochtige doekjes en ballonnen. Dit principe sluit aan bij de Europese SUP-richtlijn voor eenmalige plastics die via dit samenwerkingsakkoord gedeeltelijk wordt omgezet.

De nieuwe zwerfvuilheffing compenseert de kosten van overheden voor het opruimen van zwerfvuil en het leegmaken van vuilnisbakken. Voor alle Vlaamse gemeenten samen gaat het om ongeveer 61 miljoen euro per jaar. De totale zwerfvuilkosten in Vlaanderen worden geraamd op 164 miljoen euro (in 2021). Met dit akkoord dragen producenten dus 44% van die kosten, de overige 56% blijft ten laste van de overheid. Van die 44% nemen de producenten van de betrokken verpakkingen 29% voor hun rekening en tabaksproducenten 15%, in verhouding tot hun aandeel in het zwerfvuil.

De eerste heffing is verschuldigd in 2026 en moet op 15 april 2027 betaald zijn. Om gemeenten al in 2026 gedeeltelijk te vergoeden, is een voorafbetaling van 50% van het heffingsbedrag voorzien.

17% van Vlaams zwerfvuil opgeruimd door zwerfvuilvrijwilligers

In Vlaanderen zijn er meer dan 25 000 structurele zwerfvuilvrijwilligers die het hele jaar door afval opruimen in hun buurt. Van de 6621 ton opgeruimd zwerfvuil in 2023 werd er maar liefst 17,2% opgeruimd door vrijwilligers, ook wel mooimakers genoemd.

In 2024 rapporteerden alle lokale besturen samen 6969 ton, een stijging met 5,3%. Deze stijging blijft voorlopig beperkt. Aangezien dit pas de tweede meting is, is het nog te vroeg om te spreken van een trend. Verdere opvolging in de komende jaren zal meer duidelijkheid brengen over de evolutie op langere termijn. Hoewel de absolute cijfers een lichte stijging tonen, is er op relatieve basis sprake van een positieve ontwikkeling. Binnen het totale gewicht van het on the go-afval neemt het aandeel zwerfvuil op de grond af (van 33% naar 29%), terwijl de hoeveelheid afval die correct in straatvuilnisbakken wordt gedeponeerd, toeneemt (van 67 naar 71%).

> Lees het rapport 'Zwerfvuilmonitoring 2024'

© Stijn Swinnen

Van 22 maart tot en met 6 april organiseerde Mooimakers de jaarlijkse Lenteschoonmaak. Tijdens deze grootschalige Vlaamse opruimactie ruimden duizenden vrijwilligers zwerfvuil op in heel Vlaanderen. Of het nu ging om kleine opruimacties van de eigen stoep of straat, of grote acties waarbij een hele buurt wordt gemobiliseerd: iedereen kon een bijdrage leveren. Zwerfvuil rapen gebeurt uiteraard niet alleen tijdens de jaarlijkse Lenteschoonmaak. In Vlaanderen zijn er meer dan 25 000 structurele zwerfvuilvrijwilligers die het hele jaar door afval gaan opruimen in hun buurt. Van de 6621 ton opgeruimd zwerfvuil in 2023 werd er maar liefst 17,2% opgeruimd door vrijwilligers, soms ook wel Mooimakers genoemd.

Mooimakers

Lenteschoonmaak 2025

Van 22 maart tot 6 april organiseerde Mooimakers de jaarlijkse Lenteschoonmaak. Tijdens de campagne 'Hoe maak jij de lente schoon?' riep Mooimakers burgers op om deel te nemen aan een opruimactie in hun buurt. 153 opruimacties werden geregistreerd via de Mijn Mooie Straat-app. In de periode van 1 maart t.e.m. 30 april 2025 registreerden zwerfvuilvrijwilligers ook 4269 individuele opruimsessies in 80% van alle Vlaamse lokale besturen.

Sensibiliseringsactie kust

Deze zomer sloegen Mooimakers en OVAM de handen in elkaar voor een proper strand. In Oostende en Blankenberge liep een proefproject dat strandbezoekers bewust wou maken van zwerfvuil, overtreders aanpakken én het effect van deze aanpak wou meten. Met gerichte acties zetten ze in op sensibilisering én handhaving aan de Belgische kust.

"Wie al eens een avondwandeling maakt op het strand, weet hoe frustrerend het is om blikjes, peuken en plastiek in het zand te zien liggen. Onze kust verdient beter. Met deze actie willen we strandgangers niet met de vinger wijzen, maar wel responsabiliseren. Want een propere kust, dat begint bij ons allemaal", aldus **Jo Brouns, Vlaams minister van Omgeving.**

Week van de Handhaving

Van 6 tot 12 oktober 2025 vond de negende editie van de Week van de Handhaving op zwerfvuil en sluikstort plaats. Deze jaarlijkse actie, gecoördineerd door Mooimakers zet in op verhoogde controles, sociale controle en bewustwording rond afval in het openbaar domein. In maar liefst 150 Vlaamse gemeenten werden verschillende acties op touw gezet. Alles samen kwamen daarbij 760 mensen in actie op het terrein.

Vorig jaar werden in Vlaanderen 27 209 GAS-boetes uitgeschreven voor zwerfvuil en sluikstort. Dat is 37% meer dan het jaar voordien en onderstreept zo de verhoogde pakkans voor vervuilers. Tijdens de handhavingsweek worden overtreders niet alleen beboet, maar ook aangesproken op hun gedrag. Positieve acties van burgers worden gewaardeerd, en ook wie geen handhavende bevoegdheid heeft, wordt aangemoedigd om bij te dragen aan de sociale controle.

De actie is een vast onderdeel van het Vlaamse zwerfvuilbeleid en wordt gedragen door lokale besturen, politiezones, toezichthouders en vrijwilligers. Sinds de eerste editie in 2016 is de Week van de Handhaving uitgegroeid tot een breed gedragen initiatief in heel Vlaanderen.

> Benieuwd hoe Lummen het aanpakte?

Operatie Proper

Operatie Proper schoot ook afgelopen najaar opnieuw uit de startblokken. Scholen en jeugdverenigingen konden hun actieplan indienen voor het schooljaar 2025-2026.

Met zo'n actieplan gaan de deelnemers de strijd aan tegen zwerfvuil. Kinderen en jongeren zijn de ultieme doelgroep om een duurzame gedragswijziging aan te leren. Met Operatie Proper kan je als school of jeugdvereniging een eigen traject op maat uitrollen voor een propere omgeving. Na een geslaagde uitvoering van het actieplan kunnen ze op het einde van het schooljaar een mooie beloning opstrijken.

Aan enthousiasme ontbreekt het niet: maar liefst 1325 actieplannen werden ingediend, 1029 daarvan komen via scholen en 296 van jeugdverenigingen

> Ontdek alles over het project

Lokale ondersteuning

Naast sensibilisering en het inzetten op kennis rond zwerfvuil en sluikstort, voorziet Mooimakers in de ondersteuning van lokale besturen. In 2025 liepen er 25 coachingtrajecten in 34 gemeenten. In coachingtrajecten begeleidt Mooimakers lokale besturen gedurende 3 jaar. Daarbij introduceren ze enkele beproefde maatregelen tegen zwerfvuil en sluikstorten in een lokaal bestuur. Daarnaast werden ook 30 vuilnisbakkenplannen uitgewerkt en 23 probleemlocaties aangepakt onder begeleiding van Mooimakers.

Terreincontroles

In 2025 voerde het team Terreincontrole in totaal 259 inspecties uit bij bedrijven. Daarbij controleerden ze of bedrijven verschillende afvalstromen correct inzamelden, verwerkten en afvoerden. Het ging onder meer om afgedankte voertuigen, elektrische en elektronische apparaten, matrassen, scheepsafvalstoffen, olie, banden en batterijen. Daarnaast keken de inspecteurs ook na of grondverzet correct werd uitgevoerd.

Naast terreininspecties voerde het team administratieve controles uit bij bedrijven die niet als invoerder waren aangesloten bij een beheerorganisatie zoals Bebat, Recupel, PV Cycle, Recytyre, Valorlub of Valumat. In 43% van de gecontroleerde dossiers werd een overtreding vastgesteld. In de meeste gevallen (88%) volgde een aanmaning of raadgeving. Ongeveer 10% van de overtreders kreeg een proces-verbaal of een verslag van vaststelling.

Stroomopvolgers

Binnen het team Terreincontrole werken ook zogenoemde stroomopvolgers. Zij richten zich specifiek op batterijen en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (aeea). Stroomopvolgers zijn geen toezichthouders, maar focussen vooral op informeren en sensibiliseren. Dat doen ze in nauwe samenwerking met de beheerorganismen Bebat en Recupel.

In 2025 contacteerden de stroomopvolgers 113 bedrijven om na te gaan of de inzameling en rapportering van aeea correct gebeurde. Bij een aantal bedrijven gebeurde dat via een terreinbezoek, vooral bij schroothandelaars en containerdiensten. Daarnaast werden nog eens 113 bedrijven op afstand gecontacteerd via brief, mail of telefoon. Het ging om bedrijven die niet aangesloten waren als invoerder bij Bebat en/of Recupel. In 72% van deze gevallen werd een overtreding vastgesteld. Om bedrijven beter te informeren en bij te sturen, verstuurden de stroomopvolgers in totaal 145 raadgevingen.

Strengere controles afgedankte voertuigen

In Vlaanderen wordt streng toegezien op de manier waarop we omgaan met afgedankte voertuigen. Verschillende instanties werken hiervoor samen: OVAM, de Omgevingsinspectie, lokale toezichthouders en de federale en lokale politie. Een samenwerking die loont want ze zorgt ervoor dat de regels beter nageleefd worden.

Waarom is handhaving nodig?

Helaas worden afgedankte voertuigen nog te vaak op de verkeerde manier behandeld. Ze worden bijvoorbeeld verkocht als tweedehandsvoertuig aan de hoogste bieder, zelfs als dat geen erkend centrum is. Als een voertuig afgedankt is, moet het verplicht naar een erkend centrum voor een correcte en milieuvriendelijke verwerking.

Ook tijdelijke opslag zonder vergunning, of op een onverharde ondergrond, komen vaak voor. Dat kan leiden tot bodem- en watervervuiling. En afgedankte voertuigen demonteren zonder eerst de schadelijke stoffen te verwijderen (depollutie), veroorzaakt niet alleen milieuverontreiniging, maar bemoeilijkt ook het recyclageproces.

Hoe vaak wordt er gecontroleerd?

In 2025 voerde OVAM 44 controles uit. Vaak gebeurde dat op vraag van lokale besturen of politie. De controles vonden plaats bij garages, schroothandels, slopers en ook bij particulieren. Bij 84% van de controles werden overtredingen vastgesteld. Dankzij deze gezamenlijke aanpak worden veel terreinen opgeruimd en gaan de afgedankte voertuigen alsnog naar een erkend centrum.

> Link naar het volledige rapport

Bebat

Samen voor meer batterijrecyclage

Samen met Bebat zette OVAM ook in 2025 in op batterijrecyclage en sensibilisering. De campagnes Mission Possible en de Batter-ijsjes activeerden Vlaamse gezinnen om afgedankte batterijen in huis op te sporen en correct binnen te brengen. Dit droeg bij tot een verhoogde inzameling en versterkte het bewustzijn rond het belang en de meerwaarde van batterijrecyclage.

E-waste

België breekt record inzameling e-waste

In 2024 werd in België een recordhoeveelheid van 181 452 ton afgedankte elektrische en elektronische apparaten (aeea) ingezameld. Dat is een stijging van 10% ten opzichte van 2023. Deze opmerkelijke prestatie is het resultaat van een nauwe en efficiënte samenwerking tussen OVAM, BeWeee en Recupel.

BeWee is een digitaal rapporteringsplatform dat zich inzet voor een betere monitoring en transparantie in de inzameling en verwerking van aeea. Via BeWeee kunnen inzamelaars, verwerkers en producenten op een gestandaardiseerde manier rapporteren over hoeveelheden en stromen van aeea. Dat maakt het mogelijk om beleidsmatig te sturen, fraude tegen te gaan en de Europese inzameldoelstellingen beter te halen.

Ook de toezichthouders en stroomopvolgers van OVAM spelen een belangrijke rol in het behalen van deze resultaten. Door gerichte opvolging, controle en sensibilisering werd het aantal rechtstreekse rapporteringen via BeWeee opgetrokken tot 45 515 ton, bijna zeven keer meer dan in 2017. In Vlaanderen alleen al kenden we door deze intense samenwerking in 2024 een stijging van 23%.

"Deze cijfers tonen aan dat een samenwerking tussen overheid en producenten loont. Dankzij de producentenverantwoordelijkheid geven we een boost aan gescheiden inzameling en recyclage. Bij elektrisch en elektronisch afval, dat boordevol kritieke grondstoffen zit, is dit is niet enkel een goede zaak voor ons milieu en onze veiligheid, maar ook voor onze strategische autonomie."

Vlaams minister van Omgeving Jo Brouns

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

Preventie

Welke rol speelt afval- en materiaalpreventie in een circulaire economie?

In december 2025 organiseerde OVAM, samen met Vlaanderen Circulair, het afval- en materialenpreventiecongres. Tijdens dit evenement stonden strategieën centraal die het gebruik van primaire grondstoffen terugdringen, verspilling voorkomen en herstel en hergebruik stimuleren. Die zijn cruciaal om de Vlaamse en Europese ambities rond grondstoffengebruik en milieu-impact waar te maken.

Het congres bracht een breed netwerk van partners en stakeholders samen. Zij wisselden inzichten uit over hoe afval- en materialenpreventie een sleutelrol speelt in de transitie naar een circulaire economie.

> Bekijk de aftermovie

De toekomst van textiel

Aan de vooravond van de eindejaarsperiode riep OVAM eind 2025 met de PRcampagne 'De toekomst van textiel, circulariteit als rode draad' op tot meer bewuste textielconsumptie, dit op een moment waarop de verkoop van kleding traditioneel piekt. De campagne belichtte de urgentie van het textielprobleem, de komst van de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) in de sector, en vooral: de oplossingen die vandaag al mogelijk zijn. Wie tips & tricks wil om zelf duurzamer met textiel om te gaan of meer wil weten:

> Lees meer op de overzichtspagina
> Duik in onze whitepaper 'De toekomst van textiel – circulariteit als een rode draad'
> Bekijk de video

Beluister de podcastaflevering 'Van textielafval naar circulaire kansen'

Voedselverlies

OVAM zet Vlamingen aan tot 30% minder voedselverlies

De Internationale Dag tegen Voedselverlies valt naar jaarlijkse gewoonte op 29 september. De Kostwinners van OVAM voerden afgelopen najaar opnieuw volop campagne om de Vlaming bewust te maken van het thema. Dat doen ze traditiegetrouw met heel wat praktische tips om minder voedsel te verspillen.

Maar er beweegt ook heel wat op vlak van beleid rond voedselverlies. OVAM droeg actief bij aan de onderhandelingen over dit Europese dossier. Een aangepaste wettekst treedt in België in werking in 2030. De doelstellingen?

- Een vermindering met 10% in de voedingsverwerkende industrie
- Een vermindering met 30% (in kg/inw.) in de detailhandel en distributie van voeding, in restaurants, cateringdiensten en huishoudens

OVAM waakt er met alle betrokken actoren over dat de doelstellingen voor Vlaanderen worden behaald. Door voedseloverschotten te vermijden, aankopen beter te plannen en te koken met restjes bijvoorbeeld. Daarnaast betekent dit dat huishoudens voedseloverschotten niet meer bij het restafval mogen gooien.

Wist u dat OVAM vandaag nog 40% voedselresten terugvindt bij het restafval, waarvan 53% nog eetbaar is?

Samen tegen voedselverlies met The Messy Chef en Broccoli uit The Masked Singer

Met een knipoog naar de ontmaskering van Broccoli in The Masked Singer vroeg OVAM via De Kostwinners opnieuw aandacht voor voedselverlies. Toen Broccoli niet langer de ster van de show was maar wél van de soep, lieten we zien dat er ook in onze (koel)kast nog heel wat te winnen valt. Door in te spelen op een populair tv-moment bracht OVAM het thema tot in de huiskamer en toonde het hoe verlies kan worden omgedraaid naar winst.

> Bekijk de video

Dat is nodig, want in Vlaanderen belandt jaarlijks zo'n 900 000 ton eetbaar voedsel in de vuilnisbak, waarvan een kwart bij huishoudens (ofwel 3 tot 4 winkelkarren per gezin per jaar). Met De Kostwinners wil OVAM iedereen, van producent tot consument, betrekken bij die strijd, onder meer via samenwerkingen met massamedia en rolmodellen zoals The Masked Singer en The Messy Chef.

The Messy Chef, ofwel Jelle Beekman, eerde als jonge gast koken met wat er nog in de koelkast lag in hotel mama. Vandaag inspireert hij anderen om hetzelfde te doen: creatief koken met restjes.

> Bekijk de Nina Masterclass

> Maak kennis met de Kostwinners

Hergebruik

Conferentie herbruikbaar cateringmateriaal legt actiepunten bloot

Tijdens de derde editie van de Conferentie herbruikbaar cateringmateriaal wisselden lokale besturen, overheden en de eventsector in Mechelen kennis en praktijken uit rond herbruikbare bekers en eetgerei. 330 deelnemers volgden 10 infosessies met een 30-tal experten en bezochten een standenbeurs met 33 aanbieders van herbruikbare systemen, wasoplossingen en waarborgsystemen.

Herbruikbare bekers zijn stilaan ingeburgerd, maar herbruikbaar eetgerei blijft organisatorisch en logistiek uitdagend. Praktijkcases (o.a. Sfinks, Pukkelpop, Rock Werchter, Gentse Feesten) toonden dat maatwerk in retour- en waarborgsystemen nodig is om hoge terugbrengpercentages te halen en kosten beheersbaar te houden. Waterpunten, tussentijdse afwas en verpakkingsarme organisatie blijken cruciale hefbomen.

> Herbekijk de presentaties

cmartlife
Medegefinancierd door de Europese Unie

Green Deal Anders Verpakt sluit feestelijk af

Na vier jaar liep het project Green Deal Anders Verpakt af, met een feestelijk slotevent in Leuven. Ruim 100 partners uit overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (onder coördinatie van OVAM, Comeos, Fevia, Detic en VIL) werkten samen rond hergebruik en de vermindering van wegwerpverpakkingen. Gedurende het project werden verschillende pilootprojecten opgezet, variërend van herbruikbare maaltijdboxen en pizzadozen tot kratjes en navulstations, maar ook mogelijke oplossingen voor de e-commerce.

De projecten leverden concrete resultaten én inzichten op, onder meer over de drempels voor opschaling van herbruikbare verpakkingen en het belang van gebruiksgemak. In het licht van een nieuwe Europese verpakkingsrichtlijn die bedrijven verplicht om verpakkingsafval fors terug te dringen, vormt de Green Deal Anders Verpakt een belangrijke basis. Het is daarbij van belang om verder in te zetten op de randvoorwaarden voor succesvolle hergebruiksystemen: harmonisatie, inzamelinfrastructuur, hygiënenormen, schaalvergroting en gedragsverandering.

> Lees het eindrapport

Beluister podcast-aflevering 1

Beluister podcast-aflevering 2

Kringloopsector in Vlaanderen blijft groeien

De Vlaamse kringloopsector boekte in 2024* sterke vooruitgang met een totale inzameling van 93 697 ton herbruikbare goederen, een stijging van 10% ten opzichte van 2023. Gemiddeld werd 13,7 kg per inwoner ingezameld: steeds meer burgers vinden de weg vinden naar kringloopcentra.

Het hergebruik steeg met 7% tot 42 881 ton, of 6,3 kg per inwoner, een belangrijke stap richting de Vlaamse doelstelling van 8 kg per inwoner tegen 2030. Vooral textiel toonde sterke groei in hergebruik (+32%). De hergebruiksindicator voor Vlaanderen (inclusief informeel en online hergebruik) werd in 2024 geschat op 32,04 kg per inwoner, wat bevestigt dat hergebruik via diverse kanalen verankerd is in het consumptiegedrag.

De groei is mee te danken aan lokale verankering, sociale tewerkstelling, samenwerking met lokale besturen en voldoende breng- en winkelpunten. Tegelijk blijven uitdagingen zoals personeelstekorten, dalende kwaliteit van ingezamelde goederen, behoefte aan betaalbare locaties en faire vergoedingen bestaan.

OVAM benadrukt dat duurzame consumptie een gedeelde verantwoordelijkheid is: producenten moeten circulair ontwerpen, overheden en onderwijs sensibiliseren, en consumenten impulsaankopen vermijden en vaker aan hergebruik denken.

** In 2025 ontvingen we de cijfers voor 2024. De cijfers voor 2025 zullen in de loop van 2026 beschikbaar zijn.*

Op weg naar een asbestveilig Vlaanderen

In 2025 onderstreepten alle partijen in het Vlaamse Parlement het belang van een asbestveilig Vlaanderen. Via een parlementaire resolutie in maart riepen ze op het beleid te versterken en te versnellen. In een eerste principiële goedkeuring bestendigde de Vlaamse regering op 19 december de versnelling via nieuwe decretale bepalingen: een vervroegde mijlpaal 2030 waartegen jeugdgebouwen, scholen en werkgevers over hun asbestattest moeten beschikken. Vanaf 2030 zal de verhuurder bij het aangaan van een huurcontract ook een kopie van het asbestattest aan de huurder moeten bezorgen. Voor grote asbestdaken kan de Vlaamse Regering de bepalingen uitwerken voor verwijdering tegen 2034.

De uitdagingen zijn immers groot. Op basis van ruim 422 000 asbestattesten in de databank kon OVAM een nieuwe raming maken van het asbestpassief in Vlaamse gebouwen.

Geraamde hoeveelheid asbest in Vlaamse gebouwen (2025)

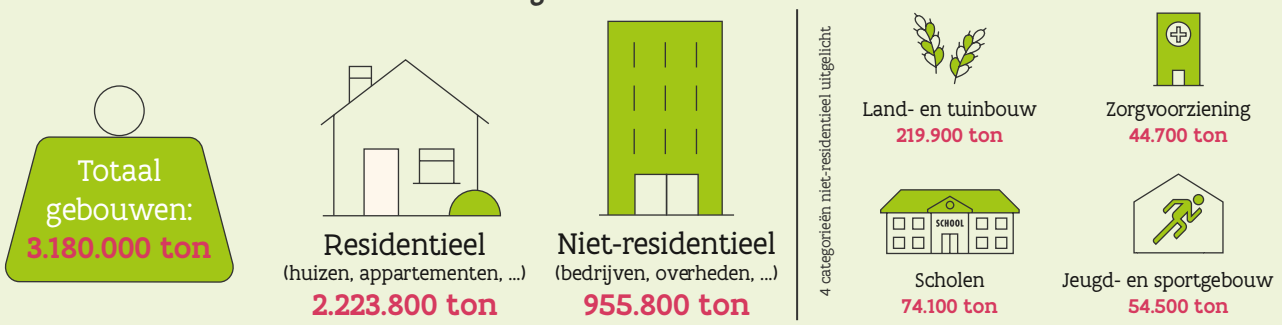

> Lees het persbericht

Uit de analyse van de attesten blijkt dat er vermoedelijk nog 3,18 miljoen ton in omloop is. Vooral voor woningen en appartementen bleek de raming uit 2019 een onderschatting. Voor scholen en landbouwbedrijven geeft de analyse aan dat het om minder asbest zou gaan (respectievelijk 35% en 57% minder).

De opvallendste vaststelling uit de analyse is dat twee derde van het passief aanwezig is in woningen en appartementen. Ruim twee miljoen eigenaars van woningen en appartementen beschikken nog niet over een asbestattest en zijn dus onwetend over waar de asbestrisico's zich bevinden. Deze cijfers tonen het belang aan van de opmaak van asbestattesten, ook als er geen verkoop doorgaat. Asbest zit immers in veel meer materialen dan mensen doorgaans denken.

Een vernieuwd inspectieprotocol voor kwaliteitsvolle asbestattesten

Het asbestattest staat als instrument centraal in het asbestafbouwbeleid. Het maakt voor OVAM en gebouwgebruikers zichtbaar waar asbestrisico's zitten in Vlaamse gebouwen en welke maatregelen nodig zijn om ze asbestveilig te maken. De kwaliteit van de asbestattesten is dan ook een topprioriteit voor OVAM.

OVAM heeft haar inspanningen op het gebied van kwaliteitsborging van het asbestattest verder opgevoerd. Door middel van datagedreven beleidsvoering, toepassing van artificiële intelligentie en een flexibele benadering die inspeelt op de behoeften van asbestdeskundigen, stakeholders en het brede publiek, werkte OVAM een vernieuwd inspectieprotocol uit voor asbestdeskundigen. Met dit protocol waarborgt OVAM een gelijk speelveld binnen de markt en versterkt zij de kwaliteit van het asbestattest voor eindgebruikers.

Het inspectieprotocol beschrijft hoe de asbestdeskundigen het onderzoek voor de opmaak van een asbestattest moeten uitvoeren. Op basis van de noden vastgesteld uit de eigen data-analyses of aangegeven door de sector paste OVAM de richtlijnen aan. Dit nieuwe inspectieprotocol is van kracht sinds 3 november 2025. De asbestdeskundigen volgden in 2025 een bijscholing die hen voorbereidde op het inspecteren volgens het nieuwe inspectieprotocol.

Pilootproject groepsaankopen asbestattest en advies voor burgers

OVAM vond tien (boven)lokale besturen bereid mee de schouders te zetten onder een pilootproject voor een lokale groepsaankoop voor asbestattesten. De organisatie van dergelijke groepsaankoop moedigt burgers aan tijdig werk te maken van een asbestattest om zo mogelijke asbestrisico's in hun woning tijdig op te sporen. De gemeente organiseert infoavonden en biedt hun eerstelijnsondersteuning bij het vinden van een asbestdeskundige, het lezen en interpreteren van hun asbestattest en de mogelijke oplossingen om een asbestveilige woning te realiseren, bijvoorbeeld via de inzameling aan huis of via Mijn Verbouwpremie.

In lijn met dit pilootproject zette OVAM ook verder in op de inhoudelijke ondersteuning van baliemedewerkers bij lokale woon- en energieloketten. In samenwerking met twee lokale woon- en energieloketten maakte OVAM-infofilmpjes voor baliemedewerkers hoe ze de informatie in het asbestattest kunnen gebruiken bij eerstelijnsvragen rond energierenovatie of woningkwaliteit.

Asbestcementinzameling aan huis blijft een succes

Jaar op jaar blijft de inzameling van asbestcement aan huis een succesformule. Burgers geraken vlot en veilig van hun asbestcement af dankzij informatie op maat, beschermingsmiddelen en een sterk verlaagd tarief via subsidies. OVAM zorgt voor coaching en begeleiding van de lokale coördinatoren en zorgt voor onderlinge uitwisseling van goede praktijken. OVAM ontwikkelde voor deze asbestcementinzamelingen ook een nieuwe flyer om burgers te helpen bij het identificeren en correct inzamelen van het asbestcementafval.

Cijfers sinds 2021

Op één jaar tijd deden de lokale asbestprojecten er weer meer dan 12 000 nieuwe inzamellocaties bij en kwamen we eind 2025 met de ontvangen rapportages uit op 75 135 locaties.

Voorbeeld uit de praktijk:

> Ophaling 1 miljoenste golfplaat asbest | Intercommunale ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen

Raamcontract asbestattesten voor sociale woningen

Na de sectorale fusiebeweging willen de nieuw samengestelde woonmaatschappijen toewerken naar een asbestveilig patrimonium. Ook hier is de eerste stap de opmaak van een asbestattest. Koepelvereniging Initia ontving van vele woonmaatschappijen de vraag hen hierin te ondersteunen met een raamcontract. In 2025 lanceerde Initia een openbare procedure voor dit raamcontract waarbij OVAM haar asbestexpertise verleende voor de opmaak van het bestek.

OVAM maakt scholen asbestveilig

In maart lanceerde OVAM opnieuw een oproep voor een tussenkomst voor asbestverwijdering in schoolgebouwen in het kader van het sectorprotocol Asbestveilige Scholen. Sinds de start van dat protocol kregen al 2459 scholen een gratis verfijning van hun asbestinventaris of, sinds eind 2022, een gratis asbestattest, goed voor een ondersteuning van 2 527 972 euro. Daarnaast betaalde OVAM al meer dan 11 miljoen euro aan tussenkomsten voor het asbestveilig maken van onderwijsgebouwen.

In 2025 kregen 369 bijkomende scholen ondersteuning voor het asbestveilig maken van hun gebouwen.

Voor het beheer van al deze dossiers werd een nieuw CRM-systeem in gebruik genomen. Via het E-loket volgen scholen voortaan zelf de voortgang, status en documenten van hun aanvraag op, en ook het indienen werd eenvoudiger. In 2026 wordt dit systeem verder uitgebreid zodat ook de aanvragen en dossiers van zorgvoorzieningen kunnen worden geïntegreerd.

OVAM ondersteunt alle lokale jeugdverenigingen bij het asbestveilig maken van hun (sport)gebouw

Via het sectorprotocol 'Asbestveilige lokale jeugdgebouwen' kunnen jeugdverenigingen en jeugdsportverenigingen via OVAM gratis aan een asbestattest geraken. OVAM ondersteunt deze verenigingen ook met asbestexpertise en de kosteloze inzameling van asbestcement om op termijn een asbestveilig gebouw te realiseren.

Eind 2025 ontving OVAM al voor meer dan 1000 lokale jeugd(sport)gebouwen een aanvraag voor een asbestattest. Zowel verenigingen zelf als gemeenten maken werk van deze aanvragen.

Om deze versnellingsbeweging te kunnen realiseren, zette OVAM samen met de protocolpartners in 2025 zeer sterk in op communicatie naar de doelgroep via verschillende kanalen. Aanvullend werden ook gespreksfiches ontwikkeld om vanuit de gemeente het gesprek met lokale verenigingen en private eigenaars te kunnen aanknopen, twijfels weg te nemen en aanvragen te stimuleren.

> Video: Zo pakt Chiro Haacht asbestverwijdering aan

Asbestcementinzameling landbouw op kruissnelheid

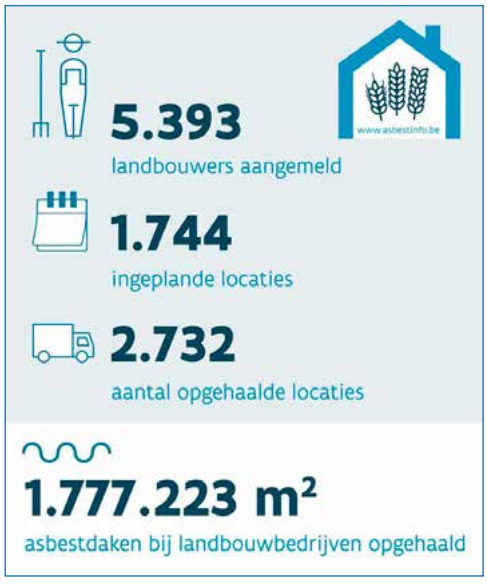

In de land- en tuinbouwsector zijn er nog veel asbestdaken. Het sectorprotocol ondersteunt land- en tuinbouwers bij het verwijderen van deze daken door te voorzien in een gratis ophaling van het asbestcementafval. De eerste oproep in het voorjaar van 2025 voor 1200 landbouwers was op twee weken volzet. Minister Brouns maakte het daarom samen met OVAM mogelijk dat snel een nieuwe oproep kon volgen voor 600 landbouwers. Ook deze geraakte op korte termijn aan het aantal aanmeldingen.

Op al deze locaties zorgt OVAM binnen het jaar voor een kosteloze inzameling via een gecontracteerde inzamelaar. De inzamelmogelijkheid komt voor veel land- en tuinbouwers op het juiste moment en vormt ook een incentive om ook andere landbouwdoelstellingen te realiseren.

Sectororganisaties Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC) zetten mee hun schouders onder het protocol met de nodige communicatie en sensibilisering. Tot eind 2025 haalde de OVAM al bij 3606 landbouwbedrijven in totaal 2 308 760 m^2 (ongeveer 325 voetbalvelden) asbestdak op.

Circulair bouwen

OVAM introduceert bouwcatalogus voor duurzamere infrastructuurwerken

Benieuwd hoe circulair bouwen de ecologische voetafdruk van infrastructuurwerken kan verkleinen? Met de Bouwcatalogus toekomstgerichte infrastructuur liet OVAM 14 heldere fiches ontwikkelen met concrete ontwerprichtlijnen om duurzaamheid en aanpasbaarheid te integreren bij de constructie van wegen, bruggen, tunnels, stuwen en andere omvangrijke infrastructuurwerken.

Naast aandacht voor constructies, bieden de fiches inzicht in algemene principes circulair bouwen en het gebruik van materialen. De fiches zijn bedoeld voor professionals actief in ontwerp, uitvoering of beheer van infrastructuurprojecten. Zo wil OVAM de omslag naar een circulaire infrastructuurpraktijk versnellen en verankeren.

> Raadpleeg de fiches

M-peil als hefboom voor lagere milieu-impact in de bouw

Om het gebruik van bouwmaterialen met lagere impact aan te moedigen, kan het M-peil gebruikt worden als stimulans. Dit M-peil is de totale milieu-impact van een gebouw en wordt berekend op basis van de gebruikte bouwmaterialen. In 2025 voerden de onderzoekers van VITO in opdracht van het Steunpunt Circulaire Economie (CE Center) een potentieelstudie uit die aantoont dat het toepassen van dit M-peil, bij zowel nieuwbouw als renovaties, de CO_2-uitstoot en de totale milieu-impact van gebouwen aanzienlijk kan verlagen.

Specifiek voor Vlaanderen werd een besparing van 26% op broeikasgasemissies en 41% op de totale milieu-impact berekend ten opzichte van een scenario zonder M-peil. Wanneer de impact buiten Vlaanderen in rekening gebracht wordt, vallen de effecten nog sterker uit: het probleem wordt dus niet verplaatst naar andere regio's.

De resultaten van de studie bieden waardevolle inzichten voor beleidsmakers en de bouwsector. Het M-peil in overweging nemen bij bouw- en renovatieprojecten, is een belangrijke stap richting het behalen van de klimaatdoelen.

Download de studie

Circulaire materialenverhalen

OVAM voert studies uit en ontwikkel tools om de voorwaarden en de mogelijke effecten van duurzaam materialengebruik en circulaire economie in kaart te brengen. Deze studies en tools leveren inzichten op die inspiratie bieden voor beleidsmakers, kenniswerkers en bedrijven. In 2025 publiceerden we zo vier 'circulaire materialenverhalen':

1. TOTEM kostenstudie: duurzaam ontwerpen, kosten besparen

Vanaf 2028 moeten eigenaars van grote nieuwe gebouwen in Europa hun CO_2-impact over de volledige levenscyclus berekenen. Twee jaar later geldt die verplichting voor alle nieuwbouw. Maar wat betekent dat voor de kosten van bouwen? OVAM onderzocht het in een nieuwe kostenstudie. De studie toont aan dat slimme ontwerpkeuzes een grote impact hebben op zowel het milieu als de portemonnee. Door al in de ontwerpfase te kiezen voor duurzame materialen en compacte vormen, kunnen we bouwen aan een circulaire toekomst zonder onnodige meerkosten.

> Raadpleeg de TOTEM-kostenstudie

> Lees het volledige circulaire-materialenverhaal over de TOTEM-kostenstudie

2. Materiaalindicatoren 2023*: Vlaamse economie blijft veel grondstoffen verbruiken

Door de toenemende import van materialen blijft de Vlaamse materiaalinzet (alle materialen die fysiek de economie binnenkomen) stijgen, hoewel de Vlaamse ontginning daalde. Vlaanderen verwerkt dus meer materialen én is dus meer afhankelijk geworden van grondstoffen uit het buitenland. Ook de Vlaamse materiaalconsumptie (de hoeveelheid materialen die effectief in Vlaanderen verbruikt wordt voor de binnenlandse productie en consumptie) stijgt opnieuw. Materiaalconsumptie is een belangrijke maatstaf voor de toekomstige hoeveelheid afval en emissies.

Daarnaast daalt het voortschrijdend gemiddelde van de Vlaamse materialenvoetafdruk (de grondstoffen die direct én indirect nodig zijn voor de Vlaamse consumptie) per inwoner tussen 2012 en 2023, terwijl het bruto binnenlands product steeg.

Dat wijst op een absolute ontkoppeling van economische groei en grondstoffengebruik: om dezelfde output te produceren zijn er minder directe én indirecte grondstoffen nodig. Dit is een cruciale stap richting een circulaire economie.

** In 2025 waren de cijfers van 2023 beschikbaar.*

> Lees het volledige rapport

> Lees het circulaire materialenverhaal

3. Wat zegt de materialenvoetafdruk over onze consumptie?

De materialenvoetafdruk meet hoeveel grondstoffen wereldwijd nodig zijn om de Vlaamse consumptie mogelijk te maken, inclusief de materialen die via import in onze producten vervat zitten. OVAM liet deze voetafdruk door VITO berekenen voor de periode 2015–2022 met behulp van input-outputanalyse, die de volledige productieketen in rekening brengt.

In 2022 bedroeg de Vlaamse materialenvoetafdruk 157,7 miljoen ton, of 23,5 ton per inwoner. De evolutie van de materialenvoetafdruk kent een licht afwisselend verloop zonder duidelijke trend. Niet-metaalhoudende mineralen (zoals zand en grind) vormen het grootste aandeel, gevolgd door biomassa, fossiele energiedragers en metalen.

Investeringen in gebouwen en infrastructuur zijn samen met particuliere consumptie goed voor ongeveer 80% van de voetafdruk. Binnen de consumptie wegen vooral huisvesting, voeding en consumptiegoederen zwaar door.

Lees het circulaire materialenverhaal en het rapport

4. Circulariteit in Vlaanderen stagneert op 14,2%

In 2022 bedroeg de circulariteitsgraad van het materiaalgebruik (CMUR) in Vlaanderen 14,2%. Deze indicator, berekend door VITO in opdracht van OVAM, geeft aan welk aandeel van het totale materiaalgebruik afkomstig is van gerecycleerde materialen en focust op de inspanningen van een land om afval in te zamelen voor recyclage.

Hoewel het absolute gebruik van gerecycleerde materialen toenam, groeide de totale materiaalconsumptie sneller, waardoor het relatieve aandeel circulaire materialen niet vooruitging sinds 2014.

Blik op de toekomst

De cijfers tonen dat verdere vooruitgang richting een circulaire economie niet alleen meer en betere recyclage vereist, maar vooral ook een structurele vermindering van het totale materiaalgebruik. Innovatie, efficiëntere productieprocessen en het verlengen van de levensduur van producten zijn daarbij cruciaal.

Lees het circulaire materialenverhaal en het rapport

Cmartlife

OVAM leidt het EU-project C-MARTLIFE (Circular Material Approach on Residual waste Targets and a Litter Free Environment) dat loopt van 2020 tot 2027. Het kadert in het EU LIFE-programma dat initiatieven ondersteunt die beleid implementeren en versnellen op het vlak van klimaat en milieu. Best practices van succesvolle initiatieven worden vastgelegd om andere EU-regio's te inspireren.

In februari 2025 verwelkomde het project gedurende drie dagen een zestigtal experten en Europese LIFEprojecten in Brussel en Mechelen voor de LIFE platform meeting "Plastic waste prevention and reuse systems". Het programma dompelde de deelnemers onder in het Vlaamse afval- en materialenbeleid, met een sterke focus op preventie, hergebruik en onze ambities om verder te klimmen op de afvalhiërarchie.

Er stonden sprekers van de Europese Commissie, Ellen MacArthur Foundation, OVAM, Planet Reuse, Zero Waste Europe, Fost Plus, Stad Parijs, Healthcare Without Harm en het European Environmental Bureau op het programma. Tijdens de thematische sessies werden goede praktijken, beleidslacunes en uitdagingen voor het opschalen van hergebruiksystemen onder de loep genomen. Ook productontwerp, kennisdeling en de juridische context kwamen ruim aan bod. De bijdrage van Cmartlife en Vlaanderen Circulair rond circulaire communicatie en gedragsverandering werd bijzonder gesmaakt.

Onze Vlaamse voorbeelden lieten een blijvende indruk na: De Green Deal Anders Verpakt, ons cateringbeleid voor evenementen en de conferentie catering materiaal werden door deelnemers zelfs als *mindblowing* omschreven. Tijdens een netwerkavond werden de Red de Restjes-hapjes van Vlaco perfect gecombineerd met Belgische bieren. We sloten af met een compacte maar krachtige crash course gedragswetenschappen en praktische tools om circulaire praktijken breed ingang te doen vinden.

Deze driedaagse was niet alleen een inspirerende uitwisseling tussen Europese partners, maar ook een mooie kans om te tonen hoe Vlaanderen concreet en ambitieus inzet op circulaire oplossingen.

Het Cmartlife project ontvangt steun van het LIFE Programma van de Europese Unie.

Kunststof granulaatverliezen vermijden: Vlaanderen presenteert beste technieken en Europa legt regels vast

In 2025 werden twee mijlpalen bereikt om kunststofgranulaatverliezen te voorkomen. Kunststof granulaat bestaat uit kleine kunststof korreltjes die in verschillende vormen voorkomen en meestal gebruikt worden om kunststofproducten van te maken. Wat begon met vrijwillige engagementen vanuit de kunststofsector en de overheid om verontreiniging van het milieu met kunststof granulaat te vermijden, heeft in 2025 finaal geleid tot breed gedragen en goedgekeurde EU-wetgeving.

In het kader van het EU-project Cmartlife organiseerde OVAM een lerend netwerk om ervaringen, tips en uitdagingen te delen met de hele Vlaamse kunststof waardeketen. Tijdens het Belgische voorzitterschap van de raad in 2024 hebben OVAM, Departement Omgeving en andere partners op dit dossier gewerkt om kunststofvervuiling aan te pakken op EU-niveau. Met een gelijk speelveld voor alle bedrijven die kunststof granulaat hanteren óf vervoeren, over land óf zee.

Eerder in 2025 waren er in Vlaanderen al algemene milieuvoorwaarden in Vlarem II van kracht gegaan om kunststofgranulaatverliezen te voorkomen. Die voorwaarden hebben betrekking op het opruimen van geknoeid kunststof granulaat, procedures en instructies voor personeel om emissies van kunststof granulaat te voorkomen en toezicht op laad-en losactiviteiten van kunststof granulaat om verliezen tijdens transport te voorkomen. Ter ondersteuning van de sector werden best beschikbare technieken opgemaakt en gepubliceerd.

Sinds december 2025 is ook de EU-verordening om kunststof granulaat verliezen te voorkomen in werking. Dit initiatief kadert in het Zero Pollution Action Plan van de Europese Commissie. Alle marktdeelnemers die meer dan vijf ton per jaar aan kunststof granulaat hanteren, vallen onder de verordening. Voor vervoerders is er geen drempelwaarde. Twee jaar na het ingaan van deze verordening zullen de bepalingen voor spelers van de kunststof waardeketen en de vervoerders van kracht worden. Voor marktdeelnemers houdt dit onder ander de opmaak van risicobeheersplannen in, het nemen van een aantal verplichte maatregelen en het opleiden van personeel. Vervoerders krijgen een aantal verplichtingen opgelegd. Wordt vervolgd!

Kunststofrecyclagesector

De kunststofrecyclagesector in Vlaanderen en Europa beleeft moeilijke tijden. De oorzaak? Een combinatie van lage prijzen voor virgin kunststoffen, hoge energie- en loonkosten, en een toestroom van goedkope import. Op 29 september bracht OVAM meer dan 60 vertegenwoordigers uit de industrie, overheid, het maatschappelijk middenveld en kennisinstellingen samen voor een rondetafelgesprek.

De huidige Europese regelgeving, zoals de Single Use Plastics-richtlijn en de PPWR, leggen wel recyclaatverplichtingen op maar bieden onvoldoende bescherming aan de lokale waardeketen. Bedrijven stellen vast dat complexe regelgeving, onvoldoende controle en het ontbreken van een gelijk speelveld de situatie bemoeilijkt.

OVAM riep alle betrokkenen op om samen te werken aan een sterkere, meer veerkrachtige kunststofwaardeketen.

Woningpas/gebouwenpas

Vlaamse overheid lanceert collectieve woningpas en gebouwenpas

De Vlaamse overheid lanceerde vorig jaar de collectieve woningpas om energetische renovatie van appartementsgebouwen (bijna 150 000 in Vlaanderen, waarvan meer dan de helft een slecht energielabel heeft) te vereenvoudigen. Deze digitale tool geeft appartementseigenaars inzicht in de energiescore en installaties van de gemeenschappelijke delen, naast de bestaande individuele woningpas.

Eigenaars kunnen nu informatie over isolatie en installaties van de gemeenschappelijke delen raadplegen en delen met de syndicus (zonder privé-informatie). De woningpas bevat energiebesparende aanbevelingen voor de gemeenschappelijke delen, wat ook de individuele appartementen ten goede komt. Dit moet collectieve renovaties eenvoudiger maken.

> Raadpleeg de woningpas

Naar analogie met de bestaande woningpas, krijgen sinds 2025 ook alle niet-residentiële gebouwen (zoals cultuurcentra, horecazaken, sport-, zorg- en onderwijsinfrastructuur, handel- en kantoorruimten) een gebouwenpas. Dit digitale paspoort van een gebouw centraliseert alle relevante en digitaal beschikbare informatie op één plek. U hoeft dus niet meer aan te kloppen bij verschillende instanties om de juiste vergunningen, digitale attesten en documenten te raadplegen. Bovendien is gebouwenpas gratis.

> Raadpleeg de gebouwenpas

CIRCULAIRE ECONOMIE

Vlaanderen Circulair is, sinds de oprichting in 2017, een erkend knooppunt (een regionale hub) om de transitie naar een circulaire economie binnen Vlaanderen te initiëren en te versnellen. Het partnerschap heeft de laatste jaren heel wat koplopers ondersteund om circulaire praktijken uit te testen en uit te bouwen. Een aanpak die loont. In heel wat sectoren zien nieuwe circulaire initiatieven het licht, zowel vanuit kleine als grote organisaties. Lees alles over hoe we samen de omslag naar duurzame circulaire praktijken kunnen versnellen in het jaarverslag van Vlaanderen Circulair.

Ecodesign

ETAP Lighting wint Henry van de Velde Award 2025: een lichtend voorbeeld in de circulaire economie

ETAP Lighting, een pionier in de verlichtingsindustrie, mocht in 2025 de prestigieuze Henry van de Velde Ecodesign by OVAM Award in ontvangst nemen. ETAP maakte de shift van verkoop naar dienstverlening. Om dat te realiseren werd het productgamma volledig herdacht met het oog op onderhoud, démontage, herstel en vervanging van onderdele, wat de levensduur van de producten aanzienlijk verlengt. De award zet de inspanningen van ETAP richting circulaire en duurzame verlichtingsoplossingen in de spotlight.

Met deze award wil OVAM ontwerpers of bedrijven aanmoedigen om hun grenzen binnen ecodesign te blijven verleggen en anderen te inspireren.

> Bekijk de video van ETAP

Henry van de Velde Awards 26

Dit zijn de winnaars

Circulaire reinigingsset Revi wint Ecodesign Award 2025 voor studenten

Revi, een circulaire hechtingsset ontwikkeld door Enya De Raedemaecker (Universiteit Antwerpen), won de Ecodesign Award 2025. Jaarlijks worden in Belgische ziekenhuizen naar schatting 295 000 wegwerp-hechtingssets gebruikt, goed voor heel wat medisch afval. Revi doorbreekt dit patroon door de box en instrumenten na gebruik professioneel te reinigen, assembleren en steriliseren voor hergebruik, zonder extra werklast voor ziekenhuispersoneel.

De jury prees Revi om de volledige uitwerking, duidelijke visie en sterke uitvoering, en ziet veel toekomstpotentieel voor ecodesign in de zorgsector. De Ecodesign Award, een initiatief van OVAM en Vlaanderen Circulair, daagt ontwerpstudenten uit met circulaire oplossingen voor maatschappelijke problemen.

> Meer info

CAP

Circular Ambassador Program gaat internationaal

36 deelnemers uit 12 landen maakten deel uit van de internationale editie van het Circular Ambassador Program (CAP), die plaatsvond van 12 tot 16 mei 2025. Uit de hele wereld reisden ze af naar Mechelen, het bewijs dat circulariteit leeft en zich niet laat begrenzen.

Na drie Belgische CAP-edities wilden we onze kennis en methodiek breder verspreiden. Samen met onze partners The Argonauts, Möbius en VITO zetten we professionals wereldwijd aan om de trainers van de toekomst te worden. Daarvoor ontwikkelden we het CAP-draaiboek. Handig voor organisaties om eigen trainers op te leiden of zelf CAP-trainingen te organiseren.

> Blik terug op de internationale editie

Gratis online cursussen van Vlaanderen Circulair

Binnen het Cmartlife-project ontwikkelde Vlaanderen Circulair twee gratis online cursussen (Massive Open Online Course, of kortweg MOOC) rond circulaire economie.

MOOC 1 voorziet in basiskennis rond circulaire economie. MOOC 2 richt zich op het onderwijsveld door tips en methodieken aan te reiken voor integratie in onderwijs en bedrijfspraktijk via een breder curriculum. Met het laagdrempelige MOOC-format kan onderwijzend personeel op een moment naar keuze bijleren op eigen tempo.

> Meer over de MOOC's

Circulair aankopen

Circulair aankopen vermindert de totale hoeveelheid gebruikte materialen via hergebruik, levensduurverlenging en door niet-hernieuwbare grondstoffen te vermijden. De doelstelling is om de markt uit te dagen de omslag naar een circulaire economie te versnellen.

In 2024 kreeg circulair aankopen in Vlaanderen extra aandacht, een beweging die zich in 2025 heeft voortgezet. Pilootprojecten helpen aankopers en leveranciers om strategieën te testen, kennis te delen en praktische tools te ontwikkelen. Vlaanderen Circulair zorgt ervoor dat die inzichten structureel worden verankerd. Het Facilitair Bedrijf blijft trekker, samen met VVSG, het Departement Omgeving en Vlaanderen Circulair, met ondersteuning van Studio D voor het programmamanagement.

In 2025 zetten we in op samenwerking over organisaties en sectoren heen, met een netwerk dat gestaag is gegroeid. De werksessies vormen de kern van de activiteiten, met nieuwe thema's als aankoopprojecten en kennisuitwisseling.

Gerichte begeleiding en inspirerende praktijkvoorbeelden leiden tot blijvende veranderingen in aanpak en gedrag. Ook internationaal blijft Vlaanderen voortrekker, via het European Circular Economy Stakeholder Platform en projecten als CEO, CCRI en CFIT.

Circulaire kantoren dankzij CEO-project (2023-2026)

Het Interreg North Sea Circular Economy Office (CEO)-project brengt dertien Europese partners samen om circulaire kantoorpraktijken mainstream te maken, van ontwerp tot herbestemming. In Vlaanderen werken Vlaanderen Circulair, WOOD.BE, Kringwinkel Antwerpen en ONBETAALBAAR samen binnen de Circulaire Familie, een netwerk dat aanbieders, ontwerpers en producenten verbindt.

Vlaanderen Circulair publiceerde een gids rond wetgeving en beleid voor kantoormeubilair, van overheidsopdrachten tot ecodesign en toekomstige EU-kaders zoals de ESPR.

Op 28 februari 2025 organiseerden de Vlaamse partners een event over circulair kantoormateriaal, met inzichten uit de Vlaamse pilot en bijdragen van onder meer Transmoove/NNOF, Het Facilitair Bedrijf en de Nationale Bank. In workshops stonden prototyping, ecodesign, CO_2, perceptie en dienstverlening centraal.

Op 13 juni 2025 volgde een webinar over ESPR en het Digitaal Productpaspoort (DPP). Vier maanden later kwam de sector samen bij Kringwinkel Antwerpen rond circulaire businessmodellen, eerste meubelprototypes en de lancering van de Circulaire Familie als samenwerkingsplatform. Het project toont dat circulaire kantoren vandaag al realiteit worden in Vlaanderen, in Europese samenwerking.

Lokaal Circulair

Hoe lokale circulaire bedrijven ondersteunen?

Lokale besturen spelen een sleutelrol in de circulaire transitie. Via Lokaal Circulair ondersteunen we steden en gemeenten om circulaire projecten op te zetten, te versterken en te verbinden. Samen bouwen we aan veerkrachtige, toekomstgerichte gemeenschappen die slim omgaan met grondstoffen en streven naar een samenleving zonder afval en uitval. In een circulaire gemeente wordt verspilling vermeden, materialen efficiënt ingezet en logische keuzes gemaakt. Om die omslag te maken, werken inwoners en bestuur, bedrijven en kennisinstellingen samen.

In 2025 verankerden lokale besturen hun circulaire ambities sterker in beleid en praktijk, aangejaagd door Europese druk, Vlaamse programma's en lokale experimenten. Sinds de lokale verkiezingen van 2024 ondersteunden onder meer OVAM en VVSG steden en gemeenten via roadshows, webinars en events met kennis en tools rond circulaire planning en uitvoering. Zij plaatsten thema's als circulair bouwen, delen, sociaal en circulair ondernemerschap en bovenlokale samenwerking centraal en zorgden zo voor een duidelijke positieve dynamiek bij steden, gemeenten, provincies en intercommunales.

KARMA: van Europees project naar lokaal beleid

KARMA is een Interreg Europe-project waarin zeven Europese partners circulaire strategieën en acties verankeren in lokale en regionale beleidsinstrumenten, vaak een klimaatplan. In Vlaanderen lag de focus eerst op een circulaire uitbreiding van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Door de uitfasering daarvan verschoof de aandacht naar woon- en renovatiebeleid, om klimaatbeleid en circulaire economie dichter bij elkaar te brengen.
In 2026 start de laatste projectfase en worden de resultaten gedeeld.

In maart 2025 kwamen de partners samen in Vlaanderen voor een partnermeeting en een tweedaagse Staff Exchange, met als doel inspiratie op te doen, netwerken te versterken en circulariteit concreet te maken.

Vlaanderen als voortrekker in de circulaire transitie van steden en gemeenten

Eind 2025 werd het traject afgerond van Vlaanderen Circulair als pilootregio van het CCRI. Dat initiatief van de Europese Unie maakt deel uit van het actieplan om de circulaire economie in te voeren in alle Europese steden en gemeenten.

Als pilootregio krijgt Vlaanderen steun van het CCRI om de circulaire transitie in Vlaamse steden en gemeenten te bevorderen en om nieuwe initiatieven op poten te zetten. Tegelijk inspireert Vlaanderen Circulair met haar ervaringen en realisaties de andere gemeenten en regio's in de CCRI-gemeenschap. Vlaanderen Circulair nam ook deel aan CCRI-activiteiten zoals de thematische werkgroep bouw.

> Ontdek lessen en handige tools in het 'solution booklet'

Huren en Delen

Gerichte call Gedeeld Gebruik

De Vlaamse Regering lanceerde in 2025 een subsidieoproep van 2 miljoen euro voor projecten rond gedeeld gebruik, levensduurverlenging en vermindering van materiaalverlies. Van de 66 ingediende projecten werden er 21 goedgekeurd die gedeeld gebruik toegankelijker maken voor burgers, bedrijven en organisaties.

De geselecteerde projecten dekken een breed spectrum: digitale platformen voor verhuur en ruil, circulaire uitleendiensten voor studenten en gezinnen, en innovatieve businessmodellen voor sectoren zoals mode, interieur en landbouw.

Ook onderzoek naar gedragsverandering en data-inzichten om gedeeld gebruik te verbeteren komen aan bod. Bovendien speelt sociale inclusie een belangrijke rol via samenwerkingen met maatwerkbedrijven en lokale besturen.

> Lees meer over de projecten

Sharing Summit: huren en delen zonder drempels

Op 20 november vond de derde editie van de Sharing Summit plaats bij Plein Publiek in Antwerpen. Circulaire pioniers, gevestigde waarden en veranderaars ontmoetten elkaar om te verkennen hoe de Vlaamse huur- en deelmarkt verder kan groeien. CSI-UGent lichtte tijdens het event de studieresultaten toe.

"Met de Green Deal willen we van huren en delen de norm maken. Tijdens onze Sharing Summit wisselen we van gedachten over retail, logistiek en lokale initiatieven", aldus Lieven D'hondt van Wij Delen vzw. "De markt zet grote stappen voorwaarts. Nu is het zaak om voor professionele en particuliere gebruikers de laatste drempels weg te nemen."

> Lees het eindrapport

Werkagenda Circulair Bouwen: materialen duurzamer gebruiken

De omslag naar een circulaire bouweconomie vraagt om innovatie, een grondige koerswijziging en een andere visie op design, de maakindustrie, dienstverlening, consumptie en businessmodellen.

Die transitie kan alleen slagen met samenwerking over de hele keten heen. Daarom bundelt de werkagenda Circulair Bouwen de krachten met actoren uit de bouwsector. In 2025 lag de focus op vier pijlers: inspireren, verbinden, samen de koers bepalen en doen.

OVAM en Embuild trekken deze werkagenda, in samenwerking met Vlaanderen Circulair. In 2025 werd de kerngroep vernieuwd en verbreed, zodat de nodige sleutelspelers samen aan tafel zitten om de circulaire bouwtransitie te versnellen. Voor 2025 en 2026 ligt de focus op materiaalkringlopen sluiten en materialen duurzamer gebruiken.

De afgelopen twee à drie jaar werden in de bouwsector negen Living Labs Circulaire Economie afgerond, met steun van VLAIO. Deze Living Labs brengen bedrijven, kennisinstellingen, sectororganisaties, overheden en de sociale economie samen. Ze signaleren knelpunten uit de praktijk, formuleren beleidsaanbevelingen en dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van de werkagenda Circulair Bouwen.

> Meer info

Werkagenda Chemie en Kunststoffen: alle ogen op ecodesign

In de sectoren chemie en kunststoffen worden materialen nog al te vaak ontworpen zonder oog voor hergebruik. Zo blijven schadelijke stoffen in omloop en wordt slechts een deel van het ingezamelde afval gerecycleerd.

De werkagenda chemie en kunststoffen versnelt de transitie naar een duurzame en circulaire chemische en kunststofsector in Vlaanderen. Ze bundelt hiervoor de krachten van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en middenveld. De regie van de werkagenda ligt bij OVAM en essenscia, in samenwerking met Vlaanderen Circulair.

Om voor meer focus en samenhang te zorgen, werd de werkagenda chemie en kunststoffen in 2025 heringericht rond vier strategische thema's die samen de circulaire transitie vormgeven:

- **Alles komt terug** bundelt initiatieven rond terugnamesystemen, retourlogistiek en kwaliteitsborging
- **CO_2 als grondstof** richt zich op technologieën en markten voor CO_2-valorisatie
- **Biogebaseerde grondstoffen** zet in op regeneratieve koolstofbronnen en opschaling van biogebaseerde toepassingen
- **Ecodesign** vormt de rode draad door de pijlers heen. De ontwerpfilosofie bepaalt hoe materialen, producten en processen vanaf de start circulair worden opgebouwd.

> Lees meer over deze thema's

Roadmap kunststofrecyclage: eindrapport 2025

Tegen 2050 wil Vlaanderen een Europese koploper worden in kunststofrecyclage. Ambitieus, maar hoe pakken we dat aan? De Roadmap Kunststofrecyclage Vlaanderen biedt het antwoord. Deze strategische studie, ontwikkeld door WEWIS, OVAM en VLAIO, zoomt in op de huidige situatie en schetst verschillende toekomstscenario's.

> Lees het eindrapport

CCU-event: van CO_2-uitstoot naar grondstof

In maart 2025 organiseerden OVAM en essenscia de CCU Pioneering Sessions: een event rond Carbon Capture and Utilisation (koolstofafvang en -hergebruik) dat industriële spelers, onderzoekers en beleidsmakers samenbracht. De centrale vraag: hoe maken we van CO_2-uitstoot een grondstof?

WACK Community Event: hoe de circulaire chemie- en kunststoffensector versnellen?

Meer dan honderd partners en pioniers, één gezamenlijke missie: de circulaire chemie- en kunststoffensector versnellen. Dat was de inzet van het WACK Community Event op 11 juni in Brussel, georganiseerd door de werkagenda chemie & kunststoffen.

De boodschap? Vlaanderen heeft het potentieel om koploper te worden in de circulaire koolstofeconomie. Maar alleen als beleid, financiering en uitvoering beter op elkaar aansluiten. Het slotpanel formuleerde vijf aanbevelingen, waaronder meer transparantie over recyclaatgebruik en de oprichting van een Vlaamse Circulariteitscoalitie.

> Lees meer over dit event

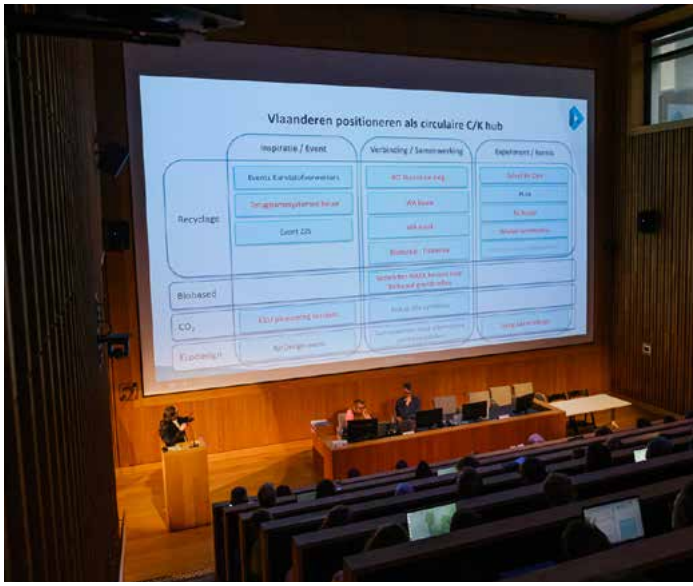

Terugnamesystemen voor kunststoffen in de bouw

Van losse initiatieven naar een structureel systeem: dat is de ambitie voor terugnamesystemen in de bouw. In 2025 werden producenten, bouwbedrijven, logistieke en recyclagepartners drie keer samengebracht om die stap te zetten.

De gesprekken gingen over vier obstakels: kwaliteit, businesscase, logistiek en regelgeving. Kwaliteit en traceerbaarheid bleken cruciaal: zonder uniforme normen en betrouwbare datastromen blijft vertrouwen in recyclaat beperkt.

Plastic Matters-events: hoe plasticstromen circulair maken?

Op 24 april 2025 stond het Plastic Matters-event volledig in het teken van de vraag 'hoe maken we plasticstromen structureel circulair?' Het thema van de dag bracht baanbrekende ontwikkelingen samen.

Plastic Matters gaf een scherp beeld van waar Vlaanderen en Europa vandaag staan, en welke stappen we samen moeten zetten om plasticstromen circulair te maken.

Het Plastic Matters-event van 6 november bracht de kunststofketen samen rond één centrale vaststelling: de Europese recyclagesector staat financieel en structureel onder druk door de groeiende kloof tussen goedkope nieuwe polymeren en duurdere gerecycleerde materialen.

Alleen door ketensamenwerking, langetermijncontracten en investeringen in competenties kan de sector vermijden dat Europa binnen enkele jaren meer plasticbalen dan bomen telt.

GEZONDE GROND

Zorgwekkende stoffen

Cofinanciering BBO voor PFAS-verontreiniging na brand of blussen

Sinds 1 februari 2025 kunnen lokale besturen, hulpverleningszones, bedrijven en particulieren rekenen op financiële steun van OVAM voor beschrijvende bodemonderzoeken die nodig zijn na brandbestrijding met PFAS-houdend blusschuim. Particulieren worden zelfs volledig ontzorgd, dankzij raamcontracten die OVAM voorziet met bodemsaneringsdeskundigen. Het percentage van de cofinanciering bedraagt:

- 35% voor ondernemingen;
- 50% voor niet-ondernemingen andere dan natuurlijke personen (bv. gemeentebestuur of hulpverleningszone);
- 95% voor niet-ondernemingen natuurlijke personen (particulieren), met een maximale eigen bijdrage van 500 euro.

> Meer informatie

Netwerk EmConSoil in volle actie

EmConSoil is een door OVAM opgericht multi-stakeholderplatform (2018) dat focust op opkomende zorgwekkende stoffen in bodem en grondwater. Het netwerk brengt beleidsmakers, onderzoekers, consultants, bodemsaneerders en milieuorganisaties samen om kennis te delen, innovatie te stimuleren en beleid te ondersteunen. Via internationale samenwerking, communicatiekanalen en de jaarlijkse ENSOr-conferentie bereikt EmConSoil meer dan 1000 betrokkenen en groeit het uit tot een Europese kennishub.

In oktober vond de zesde ENSOr-conferentie plaats met 200 deelnemers en een ruim aanbod aan presentaties, workshops en pitches rond de vraag 'Managing Emerging Contaminants for Healthy Soils: Are We Ready?!'.

In januari 2025 organiseerde EmConSoil een goed bijgewoonde webinarreeks over PFAS en mengseltoxiciteit (gemiddeld 250 deelnemers per sessie).

Daarnaast presenteerde OVAM EmConSoil op AquaConSoil 2025 in Luik via een interactieve sessie, wat waardevolle inzichten opleverde voor toekomstig beleid en samenwerking.

Hoeveel microplastics zitten er in ons milieu?

Microplastics zijn alomtegenwoordig in onze oceanen en rivieren, maar ook in onze bodem, grondwater en sediment. Dat blijkt uit een nieuwe literatuurstudie van de UGent, in opdracht van OVAM. De studie brengt in kaart waar microplastics in de bodem vandaan komen, hoe ze zich verspreiden en welke risico's ze meebrengen.

De bronnen zijn al even divers: bandenslijtage, plastic mulch, compost, huishoudelijk afval, irrigatiewater,... Eenmaal in de bodem migreren microplastics, worden ze opgenomen door planten en komen ze zelfs in onze voedselketen terecht. Bovendien kunnen ze zich binden aan andere vervuilende stoffen. Dat maakt ze extra zorgwekkend. Dat geldt zeker voor de allerkleinste nanoplastics: moeilijk meetbaar, maar mogelijk erg schadelijk.

De studie wijst dan ook op het belang van verder onderzoek, gestandaardiseerde meetmethodes en monitoring.

> Lees het volledige rapport

Nieuwe MKBA geeft richting aan PFAS-beleid in Vlaanderen

PFAS-verontreiniging in bodem en grondwater is in Vlaanderen wijdverspreid, hardnekkig en schadelijk. In 2025 liet OVAM een nieuwe verkennende maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uitvoeren om de kosten en baten van mogelijke beheersmaatregelen in kaart te brengen. Dit vormt een belangrijke stap richting een onderbouwd PFAS-beleid.

Belangrijkste inzichten

Sanering van sterk vervuilde risicolocaties blijkt de meest kostenefficiënte maatregel. Preventie blijft cruciaal: voorkomen dat PFAS in bodem en grondwater terechtkomen is goedkoper en effectiever dan achteraf saneren.

De analyse steunt op aannames over saneringstechnieken, gebruik van gronden, blootstelling en maatschappelijke kosten van emissies. Voor sociale effecten, ecosysteemimpact en bredere gezondheidseffecten ontbreken vaak betrouwbare lokale data. Daardoor zijn de baten vermoedelijk onderschat en is verdere dataverzameling nodig voor een robuustere MKBA.

OVAM wil deze inzichten, samen met alternatieve benaderingen, vertalen naar concreet beleid voor gezondere bodems en een gezonde leefomgeving.

Bodemverontreiniging aanpakken met sectorfondsen

Tersana overtreft de verwachtingen

Vlaanderen kent een rijk industrieel verleden, daar is onze bodem nog steeds getuige van. Bedrijven die te maken krijgen met historische bodemverontreiniging doen er goed aan om zich te informeren over bestaande steunmaatregelen. Zo heeft OVAM niet alleen de oprichting van Tersana voor de garagesector gesteund. Ook voor tankstations (BOFAS), de droogkuissector (Vlabotex) en voor gasolietanks (Promaz) bestaan er sectorspecifieke initiatieven. Dit doen we om de uitdagingen die onze bodem met zich meebrengt met zoveel mogelijk partners aan te gaan.

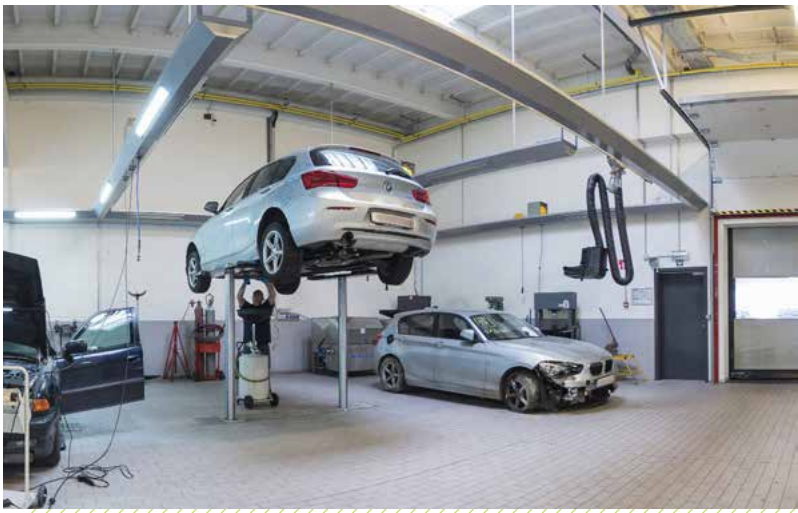

Zowel garagisten als transport- en busbedrijven, bouwondernemingen en voedingsbedrijven met een verontreinigde werkplaats, konden tot eind januari 2025 aansluiten bij Tersana. Dat is het bodemsaneringsfonds voor alle werkplaatsen voor onderhoud en herstel van voertuigen. Maar liefst 403 aanvragen werden ingediend: deze bedrijven kunnen een beroep doen op expertise en financiële steun van Tersana voor bodemonderzoek en - sanering.

Promaz rondt aanvraagperiode met succes af en blijft ondersteunen

In 2022 richtte de petroleumsector Promaz op, voor een periode van 20 jaar. Momenteel zijn er 1,5 miljoen gebruikers van stookolietanks in België. “We kregen 6000 aanmeldingen van bodemverontreiniging door een lekkende tank die in het verleden plaats vond”, zegt CEO Willem Voets. Deze aanvraagperiode werd afgesloten op 28 februari 2025. “Maar ook wie in de toekomst met bodemvervuiling door een lekkende tank te maken krijgt, blijft welkom. Wij coördineren het onderzoek en de sanering én voor woongebouwen en is de financiële tussenkomst maximaal 100 000 euro.”

Bofas: verlenging erkenning

BOFAS is een fonds dat de aanpak van bodemverontreiniging door tankstations in België ondersteunt op basis van een samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de gewesten. Het fonds, erkend door de interregionale bodemsaneringscommissie, financiert en coördineert saneringen bij gesloten tankstations. Aan tankstations die hun activiteit verderzetten verleent het advies, administratieve opvolging en betaalt het de bodemsaneringskosten gedeeltelijk terug (tot 62 000 euro). BOFAS-aanvragen werden in drie perioden ingediend, met in totaal duizenden ontvankelijke dossiers in de drie gewesten.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie heeft op 27 juni 2025 de aanvraag tot verlenging van de erkenning van de vzw BOFAS goedgekeurd. De verlenging van de erkenning tot 31 december 2027 geeft aan BOFAS de mogelijkheid om lopende dossiers af te ronden.

Bodeminformatie

Met beide voeten in de grond: nieuwe campagne voor bodemkwaliteit.be

Sinds de lancering van bodemkwaliteit.be in december 2023 heeft OVAM de Vlaming massaal nieuwsgierig gemaakt naar wat er in de bodem leeft. Al meer dan 430 000 bezoekers verkenden de website, goed voor gemiddeld 300 opgevraagde bodemverontreinigingsfiches per dag. De interesse is groot en dat is goed nieuws. Een gezonde bodem zorgt voor veilig voedsel, zuiver drinkwater, meer biodiversiteit en bescherming tegen extreem weer.

Met de nieuwe campagne 'Met beide voeten in de grond' wilden we dat bewustzijn verder laten groeien. Geen opvallende stunt deze keer, maar herkenbare verhalen van mensen die de waarde van een gezonde bodem zelf hebben ervaren. In de video's ontdekt u waarom goed zorgen voor de bodem zo belangrijk is.

> Video: bekijk de bodemverhalen

OVAM breidt transparantie bodemdata verder uit

Op www.bodemkwaliteit.be kan iedere Vlaming nagaan welke informatie er uit rapporten, bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten beschikbaar is voor een bepaald grond.

De transparantie van de beschikbare data was voor de gebruikers in eerste instantie beperkt tot de gronden in eigen eigendom of deze van niet-natuurlijke personen, zoals bedrijven, scholen en verenigingen. Door een aanpassing aan de regelgeving zijn sinds december 2025 alle gronden transparant gemaakt. Dit betekent dat ook een huurder, een omwonende of een werknemer steeds de volledige inhoud van de bodemverontreinigingsfiche kan zien.

Beheer risicolocaties

Lokale besturen beheren de inventaris van risicogronden, een sleutelbron voor OVAM om onderzoeksplichten op te volgen. In 2025 maakte OVAM die werking efficiënter met de overstap naar één centrale, GIS-gebaseerde databank. Via een nieuwe webtoepassing en IT-koppelingen kunnen gemeenten rechtstreeks vanuit hun eigen software werken. Risicolocaties uit omgevingsvergunningen worden bovendien automatisch ingeladen, goed voor een grote tijdswinst.

Nu gebeurt het beheer volledig in die centrale GIS-databank. Risico-inrichtingen worden gekoppeld aan hun exacte contour (zoals een tank of installatie) in plaats van aan percelen. Dat maakt de gegevens consistenter, accurater en beter bestand tegen kadastrale wijzigingen. De informatie stroomt ook door naar het Vastgoedinformatieplatform.

> Lees het volledige rapport

30 jaar Bodemdecreet

In 2025 vierde OVAM een belangrijke mijlpaal: 30 jaar Bodemdecreet. Met de campagne en de documentaire 'Oude gronden, nieuwe kansen' toonde het hoe Vlaanderen erin slaagde om tal van verlaten en verontreinigde industriële sites nieuw leven in te blazen. Wat ooit brownfields waren, zijn vandaag bruisende woonwijken, duurzame bedrijventerreinen en groene natuurgebieden. Bodemsanering werd een hefboom voor circulair ruimtegebruik dankzij innovatie, doorzettingsvermogen en samenwerking met lokale besturen, beleidsmakers, experten, projectontwikkelaars en partners.

Om deze evolutie in beeld te brengen en met enkele iconische transformaties te inspireren om het werk samen verder te zetten, ontwikkelde OVAM diverse communicatiemiddelen: een documentaire, whitepaper, brochures, blogs en een podcast.

Bekijk hier de documentaire "Oude gronden, nieuwe kansen": Oude gronden, nieuwe kansen

> Meer informatie, tools en materialen

Bodemzorg

Bodemzorg en natuurherstel hand in hand

De herinrichting van de Kloosterbeemden in de Demervallei is een uniek project waar bodemzorg, natuurherstel en waterbeheer samenkomen. Door jarenlange industriële lozingen raakte de Winterbeek, een zijtak van de Demer, zwaar verontreinigd met zware metalen en chloriden. Hoog tijd dus voor een stapsgewijze sanering. Eerst werden de verontreinigde waterbodem en oevers afgegraven en slibvangen geplaatst om verdere verspreiding naar de Demer te voorkomen. In totaal werd 258 000 ton slib en grond veilig opgeslagen in een saneringsberging van 20 hectare.

Ook in de laatste kilometers, waar de vervuiling zich via zijlopen uitstrekte tot het mondingsgebied van de Kloosterbeemden, was afgraven nodig. Omdat dit een kwetsbaar natuurgebied is, koos OVAM hier voor een zachte, natuurgebaseerde aanpak: oppervlakkig afgraven en het grondwaterpeil verhogen. Zo ontstond een artificieel drasland (constructed wetland) dat zware metalen in de bodem vastzet en de opname door planten en dieren beperkt. Tegelijk herstelt het ecosysteem: natte natuur krijgt opnieuw ruimte en vogels vinden hun plek in deze groene bufferzone die fungeert als een spons die water vasthoudt. Een duidelijke winst voor zowel biodiversiteit als klimaatadaptatie. De evolutie van de verontreiniging volgen we op via metingen.

> Lees er meer over

Bodempioniers: samen voor levende gezonde bodems

In 2025 gaven OVAM, het Departement Omgeving en de Vlaamse Landmaatschappij een stevige boost aan regeneratieve bodemzorg. Met het programma Grond+Zaken startten ze een lerend netwerk van tien bodempioniers: landbouwers, ontwerpers, bosbouwers, tuinaanleggers, herontwikkelaars en andere doeners die elke dag werken aan gezonde bodems. Equinox Collective en Commensalist ondersteunden hen daarbij.

Tijdens tien praktijkgerichte werkbezoeken deelden de pioniers hun ervaringen en experimenten: van niet-kerende bodembewerking tot slim samengestelde groenbedekkers en bodemzorgpraktijken in tuin, stad, bos en landbouw. Ze inspireerden elkaar, leerden bij en gingen in gesprek over de drempels voor regeneratieve bodemzorg.

Het netwerk groeide uit tot een hechte en geëngageerde gemeenschap. Samen formuleerden ze concrete aanbevelingen voor het Vlaamse bodemzorgplan: meer ruimte om te experimenteren, focus op resultaten, steun voor regeneratieve ondernemers en duidelijke plekken om te tonen wat werkt.

De oogst van 2025? Een fris en breed gedragen rapport, en vooral een levend netwerk dat wil blijven groeien en anderen meenemen. Want gezonde bodems vormen niet alleen de basis van ons ecosysteem, maar ook van onze toekomst.

2025 als scharnierjaar voor het Vlaamse bodemzorgplan

2025 werd een kanteljaar voor de uitbouw van één geïntegreerd Vlaams bodemzorgplan. Departement Omgeving, VLM, ANB, het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en OVAM sloegen de handen in elkaar en legden samen de basis voor een actieprogramma dat bodemzorg centraal zet.

Het jaar startte met de oprichting van een kernteam en een schrijfgroep, die vanuit beleidsevaluaties en gesprekken met enkele denkers en doeners naar een conceptnota werkten. Die formuleert een heldere ambitie: tegen 2050 werken aan een gezonde Vlaamse bodem, met gedeelde verantwoordelijkheid van beleid, wetenschap, praktijk en ketenactoren.

Versnipperde inzichten werden samengebracht in één duidelijke koers: een gedeelde missie en visie, vertaald in vijf strategische sporen. Die focussen op meer bodembewustzijn, betere data, sterkere samenwerking in gebieden en ketens, en een stevige verankering in het beleid. Zo werd in 2025 het fundament gelegd voor één coherent bodemzorgplan, klaar voor brede consultatie en het verder co-creatief uitwerken in 2026.

Richting gezonde bodems in heel Europa tegen 2050 met de Europese bodemrichtlijn

Dankzij de langverwachte Bodemrichtlijn worden voor het eerst bindende regels vastgelegd voor de bescherming en sanering van bodems op EU-niveau. De richtlijn bevat bepalingen rond monitoring van bodemgezondheid, veerkracht en het beheer van verontreinigde locaties.

De ambitie? Gezonde bodems in heel Europa tegen 2050. Hoewel de doelstelling niet bindend is, vormt ze een krachtig signaal richting duurzaam bodembeheer. De visie sluit nauw aan bij de Vlaamse aanpak, waar OVAM en haar partners inzetten op integrale bodemzorg: een shift van 'cure' naar 'care'.

Gelijk speelveld voor alle lidstaten

Een belangrijk element is de verplichte inventarisatie en risicobeoordeling van gronden in alle lidstaten. Daarnaast verplicht de richtlijn het opzetten van nationale of regionale meetnetten, met ruimte voor lokale invulling. Met deze bodemmeetnetten tracht men de bodemgezondheid te beoordelen op basis van fysische, chemische en biologische parameters. Voor de bodemverontreinigingsparameters is er een Europese lijst van prioritaire stoffen, waaronder PFAS en pesticiden.

Vlaamse implementatie

Lidstaten krijgen tot eind 2028 om de bepalingen om te zetten in nationale regelgeving. De Europese Commissie ondersteunt hen met handleidingen en methodieken. OVAM laat alvast een voorbereidende studie uitvoeren over de invulling van het aspect bodemverontreiniging binnen het Vlaamse bodemmeetnet.

> Lees de officiële tekst

LIFE Narmena

Natuurlijk herstel: hoe een drasland verontreiniging in Turnhout aanpakt

De Grote Caliebeek in Turnhout werd voor een lange tijd vervuild met chroom, afkomstig uit een voormalige leerlooierij in Oud-Turnhout. OVAM en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) sloegen in het kader van LIFE Narmena de handen in elkaar om de verontreiniging stroomafwaarts tegen te gaan. Dat project richt zich op natuurgebaseerde oplossingen om metaalverontreiniging in natuurgebieden aan te pakken.

Langs de beek werd een artificieel drasland aangelegd dat de verontreiniging stabiliseert én meer ruimte voor water creëert. Het drasland bestaat uit een sedimentvang en een overstromingszone waar verontreinigde slibdeeltjes in achterblijven en stabiliseren. Zo kan het gezuiverde water stroomafwaarts doorstromen. Tegelijk verkleint de kans op toekomstige overstromingen, en is er meer ruimte voor biodiversiteit.

© Stad Turnhout

LIFE PFASTER

Aanpak PFAS-verontreiniging Willebroek

In oktober 2024 ging het LIFE PFASTER-project officieel van start. Dit vijfjarige onderzoeksproject richt zich op het ontwikkelen van een gebiedsgerichte, regionale saneringsaanpak voor diffuse PFAS-verontreiniging in bodem, sediment, water en biota. De projectzone (een voormalige industriële site in Willebroek en het aangrenzende natuurgebied Broek de Naeyer) vormt een representatief voorbeeld van een zwaar met PFAS vervuild gebied, inclusief een nabijgelegen natuurgebied met een uitgebreid watersysteem. In juni 2025 gingen de eerste onderzoeken van start.

Wat wil LIFE PFASTER bereiken?

Het project heeft als doel de kwaliteit van bodem, water, sediment en biota te verbeteren door:

- het in kaart brengen van de samenstelling, verspreiding en risico's van PFAS in het gebied;
- het ontwerpen en testen van innovatieve en herhaalbare saneringstechnieken, waaronder ook natuurgebaseerde oplossingen zoals fytoremediatie, mycoremediatie, drijvende vegetatiematten en constructed wetlands;
- de ontwikkeling van een gebiedsgerichte saneringsaanpak die ook op andere locaties in Vlaanderen en Europa kan worden toegepast.

> Kom meer te weten over het onderzoek

RUIMTE RECYCLEREN

Zorgsite in Hoboken

Project Stuivenberg Krijgsbaan in Hoboken krijgt stilaan vorm. Daarvoor kocht Zorgbedrijf Antwerpen (ZBA) een terrein dat ontwikkeld wordt tot een woonzone met 70 assistentiewoningen, een dienstencentrum en een woonzorgcentrum. Op de grond, die toehoorde aan een schroothandel, werden verschillende bronnen van vervuiling aangetroffen. In één zone is er sprake van verontreiniging met minerale olie. De sanering daarvan gebeurt op kosten van ZBA. Daarnaast voert OVAM een asbestsanering uit.

Intussen is maar liefst 9500 ton met asbest vervuilde grond afgegraven en afgevoerd. Een deel van deze grond wordt fysicochemisch verwerkt, de rest wordt gestort. Een andere boosdoener is de aanwezigheid van de invasieve Japanse duizendknoop.

Naast de sanering zijn ook de eerste bouwwerken gestart. De damwanden voor een ondergrondse parking staan er al, de volledige bouw zal naar verwachting drie jaar duren. De opening van de nieuwe zorgsite is gepland in het voorjaar van 2027.

Voormalige Massive-site in Mortsel

Op de site van de voormalige firma Massive in Mortsel, waar vroeger lichtarmaturen werden geproduceerd, waren bodem en grondwater vervuild met gechloreerde oplosmiddelen (VOCl) en PFAS, wat risico op verdere verspreiding veroorzaakte. Daarom werkte OVAM een gefaseerde bodemsanering uit. In de tweede fase is verontreinigde grond uit bronzones en de gracht ontgraven en afgevoerd. Vervolgens zijn op 120 locaties injectiefilters geplaatst om voedingsstoffen in de bodem te brengen waardoor micro-organismen de verontreiniging biologisch afbreken.

De intensieve saneringswerken werden in maart 2025 succesvol afgerond dankzij een goede coördinatie tussen aannemer, eigenaars, de stad en Natuurpunt ondanks uitdagende omstandigheden zoals regenweer. Ook technisch was de aanpak complex: grondboringen en ontgravingen gebeurden in een mix van bedrijfsgebouwen, woonwijken en natuurgebied.

> Meer info

Asbestsanering Blaasveldbroek

OVAM en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) zijn in juli 2025 gestart met een asbestsanering in het natuurgebied Blaasveldbroek (Mechelen/Willebroek), nadat eerdere ingrepen door natuurlijke begroeiing niet blijvend effectief bleken. Paden en dijken in het gebied werden ooit opgehoogd met asbestafval dat door wortelende bomen en stormweer opnieuw aan de oppervlakte kwam. De sanering combineert afgraven, veilig bergen en duurzaam afdekken van zo'n 3000m³ asbestmateriaal, met aandacht voor natuur en recreatie.

Naast de technische sanering wordt het omliggende landschap aangepast: oevers worden minder steil zodat bredere rietkragen er kunnen floreren. Voor meer waterberging wordt het waterpeil van de vijvers verhoogd. Bomen en struiken op de oude asbestdijken zijn verwijderd en worden elders gecompenseerd.

De volledige werken nemen een jaar in beslag: van begin juli 2025 tot de zomer van 2026. Met deze sanering werken OVAM en ANB samen aan een veilige en ecologische toekomst voor Blaasveldbroek in het kader van de Blue Deal.

> Lees er meer over

Alvat-site Buggenhout

OVAM heeft het beschrijvend bodemonderzoek op de Alvat-site in Buggenhout afgerond. Dat toont aan dat de bodem en het grondwater verontreinigd zijn met onder meer asbest, PFAS, minerale olie, zware metalen en vluchtige organische stoffen, en dat bijkomende sanering nodig is.

Eerdere saneringen hadden al effect, maar extra maatregelen blijven nodig om het milieu te beschermen. Omdat het terrein weinig wordt gebruikt, vormt de verontreiniging geen acuut gezondheidsrisico en werden de no-regret-maatregelen vervangen door specifieke gebruiksadviezen. In afwachting van een definitieve herbestemming beheert OVAM de site als tijdelijk extensief groengebied.

In 2025 organiseerde OVAM samen met de gemeente Buggenhout een infomarkt waar omwonenden met hun vragen terecht konden.

> Meer info

Electra Mortsel (afgerond)

In 2023 startte OVAM met een bodemsanering op de voormalige droogkuissite Electra omdat historische activiteiten daar hebben geleid tot verontreiniging van bodem en grondwater met vluchtige organische chloorverbindingen (VOCl). Dat zijn vluchtige organische chloorverbindingen die gebruikt werden als ontvetter in het droogkuisproces. De verontreiniging zorgde voor te hoge concentraties, zowel in de binnenlucht van de gebouwen, als in de omgeving.

De sanering gebeurde via een thermische desorptie-techniek. Daarbij wordt de bodem verwarmd tot zo'n 95 °C waardoor verontreinigende stoffen vrijkomen en gecontroleerd worden afgezogen.

De sanering is in 2025 afgerond en zal nog jarenlang opgevolgd worden. OVAM bracht de panden gelegen aan de Statielei 109 (ex-Wibra) en Statielei 11 (ex-Bart Smit), die ze opkocht om de sanering te kunnen uitvoeren, terug op de markt.

> Lees meer

Stort Moorsem

Op de voormalige stortplaats aan de Prof. Scharpélaan in Moorsem (Begijnendijk) is bodem- en grondwaterverontreiniging vastgesteld. In de bodem gaat het om zware metalen en PAK, in het grondwater om ammonium, chloriden en PFAS. De verontreiniging in de grond vormt geen risico voor de gezondheid van omwonenden of voor het milieu. Wel bestaat er een risico dat de verontreiniging in het grondwater zich verder verspreidt. Daarom kregen omwonenden een nieuw bodemattest met gebruiksadviezen.

Het is nog niet beslist hoe de grondwaterverontreiniging precies zal worden aangepakt. Daarvoor moet eerst een bodemsaneringsproject (BSP) worden opgemaakt. Een mogelijke aanpak is langdurige monitoring zonder actieve sanering. In dat geval wordt het grondwater op vaste tijdstippen gecontroleerd om de eventuele verspreiding van de verontreiniging nauwgezet op te volgen.

Willebroek (zone H, K en O)

In 2025 rondde OVAM op verschillende locaties in Willebroek beschrijvende bodemonderzoeken af.

In zone H en K dook PFAS op in de bodem, gelinkt aan de historische activiteiten van de voormalige papierfabriek De Naeyer. Deze verontreiniging kan een risico vormen voor de gezondheid van de bewoners. Door de bestaande no-regretmaatregelen te blijven volgen, vermijden ze blootstelling aan PFAS. Nadat ook het onderzoek naar PFAS in het grondwater en de waterlopen is afgerond, kan OVAM een bodemsaneringsproject opmaken waarin de aanpak van de sanering vastligt. Een infovergadering in februari 2025 bracht bewoners van zone H en K daarvan op de hoogte.

In zone O stelden onderzoekers licht verhoogde PFAS-concentraties in de bodem vast, zonder risico voor gezondheid of milieu. Een ander onderzoek bracht wel een verontreiniging aan het licht met zware metalen, PAK's en olie in de bodem en arseen in het grondwater. Deze verontreiniging hangt samen met een oude ophooglaag en niet met de voormalige papierfabriek. Op de nabijgelegen terreinen van De Vlaamse Waterweg troffen onderzoekers ook verontreiniging aan. OVAM formuleerde gebruiksadviezen voor de bewoners. OVAM en De Vlaamse Waterweg onderzoeken nu samen de mogelijkheden voor bodemsanering. In december 2025 konden de bewoners van zone O hun vragen stellen tijdens een bewonersvergadering.

> Meer info

Zuurteerstort Mariakerke

Een erkend bodemsaneringsdeskundige zal in opdracht van OVAM de zuurteerverontreiniging saneren op verschillende terreinen van Natuurpunt en de Stad Gent, in het natuurgebied Bourgoyen-Ossemeersen. OVAM-bodemonderzoek toonde aan dat sanering er noodzakelijk is voor het milieu. Van gevaar voor de gezondheid van omwonenden is gelukkig geen sprake. Eind 2025 kwamen de stad Gent en OVAM tot een akkoord over de samenwerkingsovereenkomst m.b.t. de aanpak van de bodemverontreiniging. Daarna kon het bestek voor de aanstelling van een aannemer en deskundige gelanceerd worden. Wanneer de werken precies zullen starten, is voorlopig onduidelijk.

> Lees meer

Arseenfabriek Bocholt

De sanering van de voormalige arseenfabriek (beter bekend als het Groot Fabriek) in Bocholt werd in 2025 verdergezet. De verontreinigde grond werd verder ontgraven en opgeslagen in een geïsoleerde berging (met kleimatten en folie) om verspreiding via grondwater, wind of regen te voorkomen. Tegelijkertijd wordt het grondwater stroomafwaarts gezuiverd via pompen en teruggevoerd via een gracht. De werken lopen tot begin 2026.

> Meer info

Wetgeving

PPWR: een nieuwe mijlpaal voor het Europese en Vlaamse verpakkingsbeleid

In februari 2025 werd de Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR) officieel gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Daarmee werd een mijlpaal bereikt na een intens Europees onderhandelingsproces. Deze verordening zal de komende jaren richtinggevend zijn voor het Europese én Vlaamse verpakkingsbeleid.

OVAM gaf in 2025 op verschillende fora toelichting bij de PPWR om stakeholders te informeren over de impact en draagwijdte van deze nieuwe Europese wetgeving. Ze legt onder meer preventie- en hergebruikdoelstellingen vast, scherpt de regels rond recycleerbaarheid en gerecycleerd gehalte aan, en beoogt op een aantal vlakken een (verdere) harmonisatie van het verpakkingsbeleid binnen de Europese interne markt.

OVAM bereidde zich, samen met de collega's van de andere gewesten, actief voor op de implementatie van de PPWR. Dit gebeurt onder meer in het kader van de opmaak van een wijziging aan het interregionaal samenwerkingsakkoord verpakkingsafval, dat voor de gewestelijke bevoegdheden de basis zal vormen voor een coherente omzetting van de Europese verplichtingen in België.

Tegelijk blijven er op dit moment nog interpretatie- en uitvoeringsvragen bestaan. Die worden verder besproken en opgevolgd binnen Europese expertengroepen, waar OVAM actief aan blijft deelnemen.

Europese Bodemrichtlijn

Met de Europese Bodemrichtlijn worden voor het eerst bindende regels vastgelegd voor de bescherming en sanering van bodems op EU-niveau. De richtlijn bevat bepalingen rond monitoring van bodemgezondheid, veerkracht en het beheer van verontreinigde locaties. Daarmee wordt gestreefd naar gezonde bodems in heel Europa tegen 2050.

Gelijk speelveld voor alle lidstaten

Hoewel de doelstelling niet bindend is, vormt ze een krachtig signaal. De visie sluit nauw aan bij de Vlaamse aanpak, waar OVAM en haar partners inzetten op integrale bodemzorg: een shift van 'cure' naar 'care'. Een belangrijk element is de verplichte inventarisatie en risicobeoordeling van gronden in alle lidstaten. Wat in Vlaanderen al jaren praktijk is, wordt nu ook elders in Europa de norm. Daarnaast verplicht de richtlijn het opzetten van nationale of regionale meetnetten, met ruimte voor lokale invulling. Er komen geen bindende normen voor bodemdescriptoren, maar wel een Europese lijst van prioritaire stoffen, waaronder PFAS en pesticiden.

Vlaamse implementatie

Lidstaten krijgen drie jaar om de bepalingen om te zetten in nationale regelgeving. De Europese Commissie ondersteunt hen met handleidingen en methodieken. OVAM laat alvast een voorbereidende studie uitvoeren over de invulling van het aspect bodemverontreiniging binnen het Vlaamse bodemmeetnet.

Herziening Kaderrichtlijn Afval

In 2025 werd er een akkoord gevonden over een gerichte herziening van de Kaderrichtlijn Afval. De focus ligt op het terugdringen van levensmiddelenafval en textielafval. Bindende reductiedoelstellingen voor levensmiddelenafval moeten behaald worden tegen 2030. Concreet betekent dat:

- een vermindering met 10% in de voedingsverwerkende industrie;
- een vermindering met 30% (in kg/inwoner) in de retail en distributie van voeding; in restaurants, cateringdiensten en huishoudens.

Om de doelstellingen te halen, moeten lidstaten voldoende maatregelen nemen doorheen de keten en hun levensmiddelenafvalpreventieprogramma's herzien.

Voedseloverschot

De Kostwinners van OVAM, het Vlaamse verband van organisaties die inzetten op het vermijden van voedselverlies, voerden daarom tijdens de maanden september, oktober en november volop campagne om de Vlaming bewust te maken van dit thema. En vooral om ze te gidsen naar heel wat praktische tips om minder voedsel te verspillen. Voedseloverschotten in huishoudens zijn makkelijk te vermijden door onder meer aankopen beter te plannen en te koken met restjes. Vandaag vindt OVAM nog 40% voedselresten in het huishoudelijk restafval, waarvan 53% nog eetbaar is.

Textiel

Producenten die textiel beschikbaar stellen in de Europese Unie moeten de kosten voor inzameling, sortering en recycling dekken via een nieuwe regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Elke lidstaat moet hieraan voldoen tegen midden april 2028. Micro-ondernemingen krijgen een jaar extra tijd.

OVAM draagt actief bij

Ter voorbereiding op de verplichting overlegt OVAM met de andere Gewesten om een uitvoerend samenwerkingsakkoord voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel op te stellen. OVAM droeg ook actief bij aan de onderhandelingen over dit Europese dossier. Tijdens het Belgische Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie maakte OVAM deel uit van het Belgische onderhandelingsteam dat de besprekingen over het standpunt van de Raad in goede banen leidde en afrondde.

Samenwerking

Bilaterale werking: samenwerking op het Afrikaanse continent

In 2025 ontving OVAM een Zuid-Afrikaanse delegatie voor een meerdaags werkbezoek rond circulaire economie. De deelnemers kregen een inkijk in Vlaamse en Europese beleidsontwikkelingen, aangevuld met terreinbezoeken aan circulaire bedrijven, sociale ondernemingen en lokale initiatieven. Het programma maakte concreet hoe beleid, onderzoek en praktijk in Vlaanderen op elkaar inspelen.

Samenstelling en focus van de delegatie

De Zuid-Afrikaanse delegatie bestond uit vertegenwoordigers van de Council for Scientific and Industrial Research (CSIR), de Industrial Development Corporation (IDC) en het Department of Forestry, Fisheries and the Environment (DFFE) – de Zuid-Afrikaanse evenknieën van onze VITO, Enabel/VLAIO en OVAM. In de uitwisseling werd stilgestaan bij de rol van overheden in het sturen van circulariteit, de samenwerking tussen verschillende bestuursniveaus, en de manier waarop circulaire economie ook economisch en sociaal wordt ingebed.

Vergelijkend perspectief

Voor OVAM bood het bezoek niet alleen de gelegenheid om Vlaamse praktijkvoorbeelden te delen, maar ook om onze resultaten kritisch te bekijken. De Zuid-Afrikaanse reflecties maakten duidelijk hoe sterk circulariteit in Vlaanderen wordt gekoppeld aan competitiviteit, innovatie en veerkracht, maar brachten tegelijk het spanningsveld met hoge consumptieniveaus scherp in beeld. Dat contrasteert met de Zuid-Afrikaanse context, waar hergebruik vaak vanzelfsprekend is om economische redenen.

Daarnaast bevestigde het werkbezoek een aantal Vlaamse sterktes, zoals lokale samenwerking, de rol van sociale economie en technologische innovatie, onder meer op het vlak van digitale sorteer- en recyclagetoepassingen.

De samenwerking kreeg later in het jaar een vervolg via een bilaterale ontmoeting in de marge van de International Solid Waste Association (ISWA)-conferentie in Argentinië.

Van bilaterale naar trilaterale samenwerking rond circulaire economie

In 2025 werd een belangrijke stap gezet in de samenwerking rond circulaire economie tussen Vlaanderen, Nederland en Noordrijn-Westfalen (NRW). Tijdens het Circular Valley Forum in Wuppertal werd een vernieuwde Joint Declaration of Intent getekend, waarmee de bestaande bilaterale samenwerking tussen Vlaanderen en NRW werd uitgebouwd tot een volwaardig trilateraal partnerschap.

Deze samenwerking bouwt voort op de eerste intentieverklaring uit 2023 en heeft als ambitie om het grensoverschrijdende gebied uit te ontwikkelen tot een toonaangevende Europese hub voor circulaire economie. Tegelijk werd de samenwerking sterker beleidsmatig verankerd, met een centralere rol voor de drie overheden.

De samenwerking richt zich ook expliciet op het Europese niveau, onder meer uitwisselen van standpunten, het identificeren van regelgevende drempels en het verkennen van Europese financieringsprogramma's zoals Interreg en ERDF.

Met deze trilaterale samenwerking positioneren Vlaanderen, Nederland en NRW zich als een sterke, geïntegreerde regio die actief bijdraagt aan de versnelling van de circulaire transitie in Europa.

ONZE PRESTATIES

Opvolging van het bodem- en afvalbeheer

OVAM is de overheidsinstantie die bevoegd is voor een aantal onderdelen van het bodem-, afval- en materialenbeheer. In die hoedanigheid leverden we 287 948 bodemattesten af, gaven we advies over 671 milieuvergunningen, en beoordeelden we 2835 oriënterende en 375 beschrijvende bodemonderzoeken.

117
adviesvragen grondstofverklaringen

124
oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken (obbo)

206
bodemsaneringsprojecten

671
adviesvragen milieuvergunningen

2835
oriënteren bodemonderzoeken

375
beschrijvende bodemonderzoeken

287 948
afgeleverde bodemattesten

Aantal EVOA-dossiers sterk toegenomen

In 2025 ontving OVAM opmerkelijk meer EVOA-dossiers (Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen). In totaal kwamen **1961 nieuwe dossiers** binnen, een stijging tegenover 2024 (1662 dossiers) en het hoogste aantal van de afgelopen drie jaar.

Vooral het aantal invoerdossiers kende een stevige groei: **1062 dossiers,** tegenover 939 in 2024. Die stijging wordt deels verklaard door het toenemend aantal aanvragen rond **e-waste,** een afvalstroom die internationaal sterk in beweging is. Het aantal **uitvoerdossiers** steeg eveneens, van 679 in 2024 naar **849** dossiers in 2025. De oorzaak van de toename is hier moeilijker te duiden.

Daarnaast werden **50 dossiers voor hoefijzertransporten** geregistreerd, een lichte stijging ten opzichte van 2024 (44). Hoefijzertransporten zijn transporten die in hetzelfde land vertrekken en toekomen, met doorvoer door een ander land.

OVAM handelde in totaal **1716 dossiers** af in 2025, opnieuw een groei vergeleken met 2024 (1.571). Niet alle ontvangen dossiers worden in hetzelfde jaar afgehandeld. Opvallend is dat **686 dossiers na het besluit nog werden gewijzigd.** Het gaat vaak om het toevoegen van een vervoerder achteraf.

Cijfers klantenbeheer

Bij de dienst klantenbeheer kan iedereen terecht met vragen over bodem, asbest, afval- en materialenbeheer en algemene diensten. In 2025 ging 74% van alle telefonische oproepen over bodemvragen. 9% over asbest en 17% over andere onderwerpen.

Het grootste deel van de bodemvragen werd gesteld door notariskantoren en vastgoedmakelaars. Maar ook particulieren stelden vragen rond bodemattesten en waren op zoek naar extra informatie over gronden. De asbestvragen gingen voornamelijk over subsidies en het asbestattest.

Voor het team betekende 2025 een overschakeling naar een nieuw contact center waarin zowel telefonische als vragen per mail toekomen.

			+0,5%	+50%
74 %	**9 %**	**17 %**	**7802**	**4988**
oproepen m.b.t. bodem	oproepen m.b.t. asbest	oproepen m.b.t. andere onderwerpen	vragen via bodem@ovam.be	vragen via info@ovam.be

Materialeninformatiesysteem

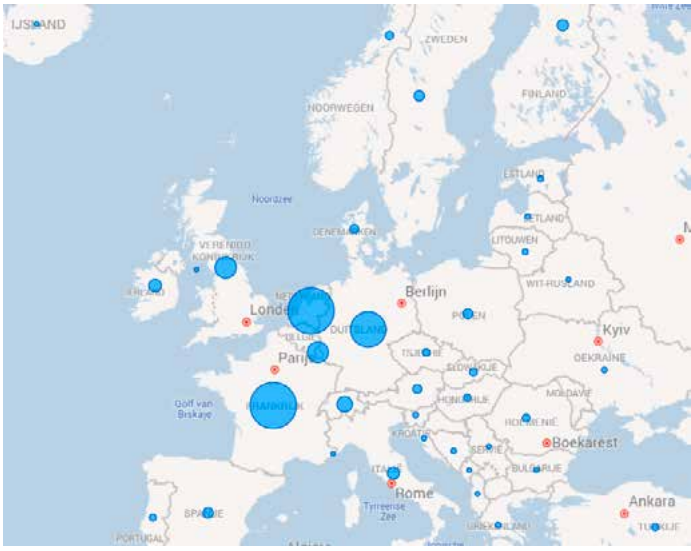

Bij de opstart van het Materialeninformatiesysteem (MATIS) heeft OVAM alle ondernemingen gecontacteerd die hun afvalinzameling en/of -verwerking moeten melden. Dat is sinds 2024 elk kwartaal verplicht. Zo heeft OVAM een goed zicht op de productie, import, export en verwerking van afvalstoffen in Vlaanderen.

In 2025 heeft OVAM verder ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van de aangeleverde afval- en materialengegevens in MATIS. Voor huishoudelijk afval verstuurt OVAM sinds begin 2025 automatische validatievragen. Zo wordt er bijvoorbeeld een vraag uitgestuurd wanneer kwartaalaangiftes ontbreken of wanneer er opvallende verschillen zijn tussen de kwartalen.

Tegelijk werkt OVAM aan een verdere automatisering van de bijkomende controles. Dat geldt ook voor afvalverwerking: de technische ontwikkeling daarvan is afgerond en in 2026 zal OVAM de eerste automatische validatievragen uitsturen.

Sinds de publicatie van het ministerieel besluit over de vorm en inhoud van MATIS-aangiftes in juni 2025 kan OVAM ook handhaven op deze verplichte aangifte. In 2026 zal OVAM voor het eerst verslagen van vaststelling opmaken wanneer aangiftes niet tijdig zijn ingediend. Met deze stok achter de deur wil OVAM de volledigheid én juistheid van de gegevens in MATIS verder versterken.

Ondersteuning lokale besturen

Hoe pakken we samen de uitdagingen rond leefkwaliteit, klimaat en ruimte aan? Die vraag stond centraal tijdens de roadshow voor lokale besturen. Net zoals bodem, water en lucht verbonden zijn, hangen ook de oplossingen voor deze uitdagingen samen. Dat vraagt om samenwerking over entiteiten heen én met lokale besturen. Daarom bundelden negen entiteiten van het beleidsdomein Omgeving hun krachten: Agentschap Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed, Departement Omgeving, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Openbare Vlaamse Afvalmaatschappij, Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, Vlaamse Landmaatschappij, Vlaamse Milieumaatschappij en Wonen in Vlaanderen.

Na de lokale verkiezingen van oktober 2024 was het voorjaar van 2025 een ideaal moment om de samenwerking te versterken. Steden en gemeenten zijn voor burgers vaak het eerste aanspreekpunt en ervaren dagelijks hoe de uitdagingen rond wonen, mobiliteit, klimaat en omgevingskwaliteit op elkaar inspelen. Het is daarom belangrijk dat zij snel en eenvoudig hun weg vinden naar de beschikbare expertise en ondersteuning.

De roadshow bracht dit geïntegreerd verhaal samen, opgebouwd rond drie thema's:

- ruimte als hefboom;
- klimaatvriendelijke en circulaire gemeenten;
- een propere en gezonde leefomgeving.

Meer dan 500 mandatarissen en ambtenaren schreven zich in voor één van de haltes in Brussel, Antwerpen, Gent, Kortrijk of Hasselt. Ze kregen een overzicht van de belangrijkste beleidstopics voor de komende jaren, konden praktijkervaringen uitwisselen en gingen op de infomarkt in gesprek met de experten van de verschillende entiteiten.

De ondersteuning voor lokale besturen raakt de verschillende beleidsthema's van OVAM. Onze experten van **OVAM, Mooimakers** en **Vlaanderen Circulair** inspireerden tijdens de roadshows de lokale besturen tot acties rond minder afval en asbest, een gezonde bodem, hergebruik van materialen en ruimte en andere circulaire initiatieven. Zo maken we samen morgen mooier.

Wie de roadshow miste, kan de live opgenomen podcast in Hasselt herbeluisteren

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

De MVO-thema's die de OVAM-directieraad als prioritair heeft aangeduid, worden jaarlijks geëvalueerd.

Restafval per medewerker

De doelstelling van 30% minder restafval per medewerker tegen 2030 werd al in 2024 behaald en die dalende trend werd in 2025 verder gezet. We tellen 5,81kg restafval per werkplek in het gebouw. De cijfers van de vorige jaren waren gebaseerd op de hoeveelheid restafval per aantal medewerkers in het Vlaams Administratief Centrum (VAC). Door de forse uitbreiding van het aantal werknemers in het VAC in de loop van 2025 zou dat zorgen voor een verkeerde vergelijking. Daarom hebben we ervoor gekozen om vanaf 2025 te werken met het aantal werkplekken.

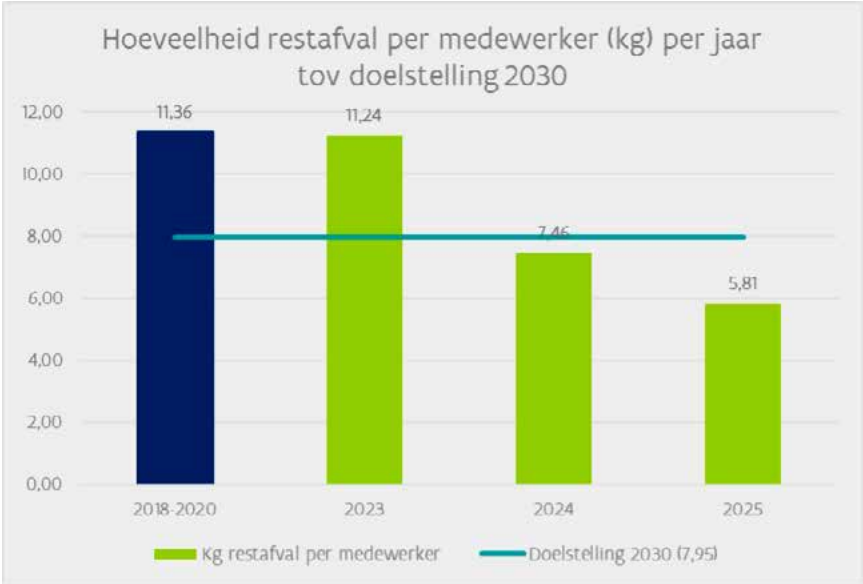

In 2025 opende het bedrijfsrestaurant in VAC Mechelen. Dit heeft een impact op de hoeveelheid keukenafval/etensresten: 46% van het afval in het VAC Mechelen is keukenafval/etensresten, waar de grootste fractie in 2024 nog restafval was (40 %). De hoeveelheid restafval is slechts 13% van de totale hoeveelheid afval uit het volledige kantoorgebouw.

CO_2-uitstoot

We streefden tegen 2025 naar een reductie met 55% van onze CO_2-uitstoot (verwarming en dienstverplaatsingen) ten opzichte van 2015. Dankzij de installatie van een warmtepomp in het VAC in Mechelen behaalt OVAM ruimschoots de door zichzelf opgelegde doelstelling. Ook de uitstoot van onze dienstvoertuigen nam in 2025 nog verder af (-8% ten opzichte van 2024). Dit is allicht het gevolg van de vergroening van ons wagenpark en het feit er meer digitaal vergaderd wordt. Bovendien komt maar liefst 80% van de OVAM'ers met de fiets of het openbaar vervoer naar Mechelen.

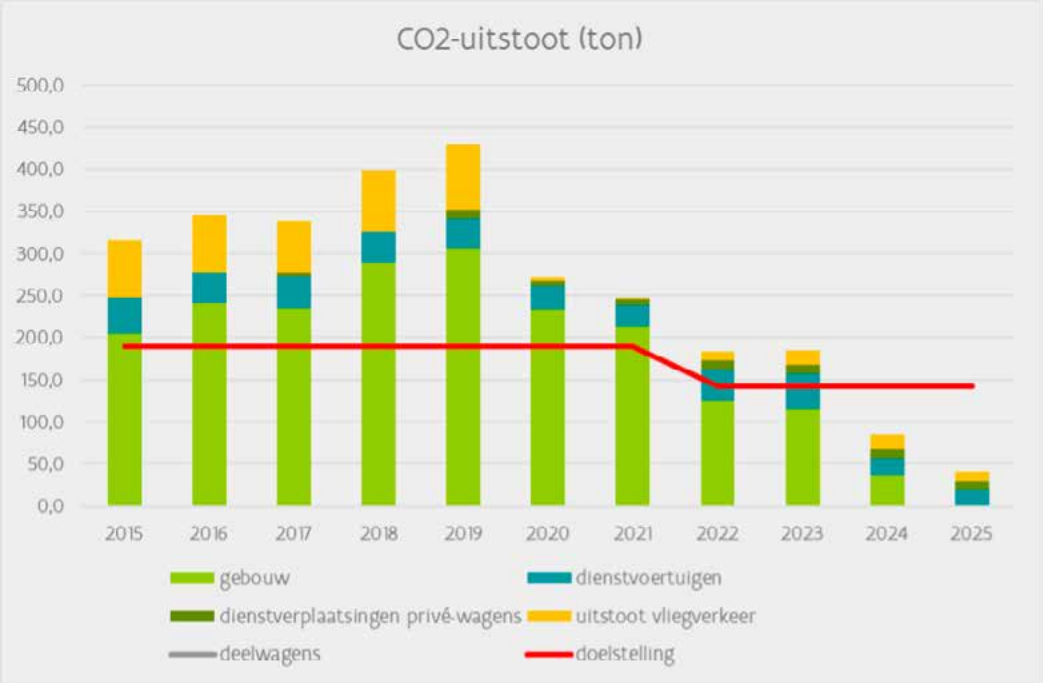

Welzijn

In 2025 investeerde OVAM verder in het welzijn en de vitaliteit van de medewerkers binnen het VAC Mechelen. Dit wordt opgevolgd door twee werkgroepen: één op niveau van OVAM en één op niveau van het ganse VAC. Alles wordt bijgehouden en gerapporteerd in het Jaaractieplan Welzijn.

Doorheen het jaar werden diverse laagdrempelige en verbindende sportactiviteiten georganiseerd en ook nieuwe sportfaciliteiten, waaronder pingpong- en fitnessmogelijkheden, worden intensief en enthousiast gebruikt door de OVAM-medewerkers.

Daarnaast verzorgen onze ergonomiecoaches maandelijks een begeleide bewegingssessie in de yogazaal en sensibiliseren ze met de MOVAM-mascotte de collega's voor korte beweegpauzes en wisselwerken tijdens de werkdag.

Diversiteit en inclusie

In 2025 hebben we opnieuw gewerkt aan een inclusieve werkomgeving, maar de resultaten tonen dat er nog werk aan de winkel is. Niet alle doelstellingen zijn gehaald, en sommige evoluties vragen extra aandacht in de komende jaren.

Het aandeel personeelsleden met buitenlandse herkomst ligt onder het streefcijfer van 10%. We zagen wél vooruitgang in de tewerkstelling van collega's met een arbeidshandicap of chronische ziekte, bijna dubbel zoveel als het streefcijfer van de Vlaamse verheid. Ook wat gendergelijkheid in leidinggevende functies betreft, scoort OVAM goed. Daarnaast hebben we verschillende acties onder het Gender Equality Plan verdergezet, zoals opleidingen rond genderneutraal schrijven en een e learning over onbewuste genderbias voor selectieverantwoordelijken en leidinggevenden.

In 2026 zetten we de uitvoering van ons actieplan verder, met een duidelijke focus: stap voor stap bouwen aan een diverse organisatie waar iedereen de ruimte krijgt om mee te groeien.

MVO-acties ten voordele van het goede doel

OVAM ondersteunt al jaren in kader van haar MVO-werking collega's die goede doelen een warm hart toedragen. In 2025 werd opnieuw sterk ingezet op acties ten voordele van Kom Op Tegen Kanker. Zo organiseerden we bijvoorbeeld voor de eerste keer een OVAM-quiz en dat was meteen een succes. In totaal werd er op OVAM maar liefst 16 500 euro verzameld, voldoende om drie fietsteams te laten meefietsen voor de editie van 2025 van de '1000 km voor Kom Op tegen Kanker'.

Ook andere goede doelen kregen vanaf 2025 de kans om aan bod te komen op OVAM. Via 'OVAM Solidair 2025-2026', gaven we alle collega's de mogelijkheid om zelf goede doelen voor te stellen en daarvoor inzamelacties te organiseren.

ONZE JAARREKENING

Bekijk hier onze jaarrekening en ons organigram.

BEGROTING 2025 - OVAM

ONTVANGSTEN

Overgedragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 12 772 687
Ontvangsten werking en toelagen: voor een onderbouwd bodembeleid	€ 22 346 047
Ontvangsten werking en toelagen: voor een onderbouwd afval- en materialenbeleid	€ 13 948 699
Ontvangsten interne stromen overdrachten uit het Minafonds	€ 40 344 612
Ontvangsten interne stromen overdrachten uit de departementele begroting	€ 30 348 564
Opname uit het Bodembeschermingsfonds	€ 34 233 273
Totaal	€ 153 993 882

UITGAVEN

Over te dragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 18 029 491
Lonen	€ 37 161 381
Werkingsmiddelen	€ 7 476 820
Werking en toelagen:	
• Een onderbouwd bodembeleid:	
▸ EU-Bodem	€ 174 059
▸ Bodemkwaliteit garanderen via bodemsanering	€ 33 678 340
▸ Bodemkwaliteit versterken via bodemzorg	€ 4 510 966
▸ Bodem Digitaal	€ 4 061 569
▸ Innovatieve saneringstechnieken	€ 378 475
Werking en toelagen:	
• Een onderbouwd afval- en materialenbeleid	
▸ EU – afval en materialen	€ 425 968
▸ Internationale werking	€ 105 178
▸ Asbestveilig Vlaanderen	€ 6 675 276
▸ Dematerialiseren en sluiten van kringlopen	€ 4 936 950
▸ OVAM digitaal	€ 1 459 342
▸ Communicatiestrategie 2020-2025	€ 220 484
▸ Governance Vlaanderen Circulair	€ 1 814 168
▸ Relance budget 4 - circulaire economie - asbest (lokale besturen)	€ 257 284
▸ Relance budget 5 - circulaire economie - asbest (sectorprotocollen)	€ 1 698 594
Spijzing van het Bodembeschermingsfonds	€ 30 929 537
Totaal	€ 153 993 882

BEHEER MINA-FONDS

Overdrachten financiële fondsen bodemsaneringen	€ 2 246 612
Subsidies aan erkende kringloopcentra	€ 808 000
Subsidies aan lokale besturen (preventie, selectieve inzameling en installaties)	€ 741 278
Subsidies in het kader van circulaire economie	€ 1 923 993
Relance budget 4 - cirulaire economie - asbest (lokale besturen)	€ 5 592 512
Relance budget 125 - circulaire economie - recyclagehub	€ 2 224 942
Totaal	€ 13 537 337

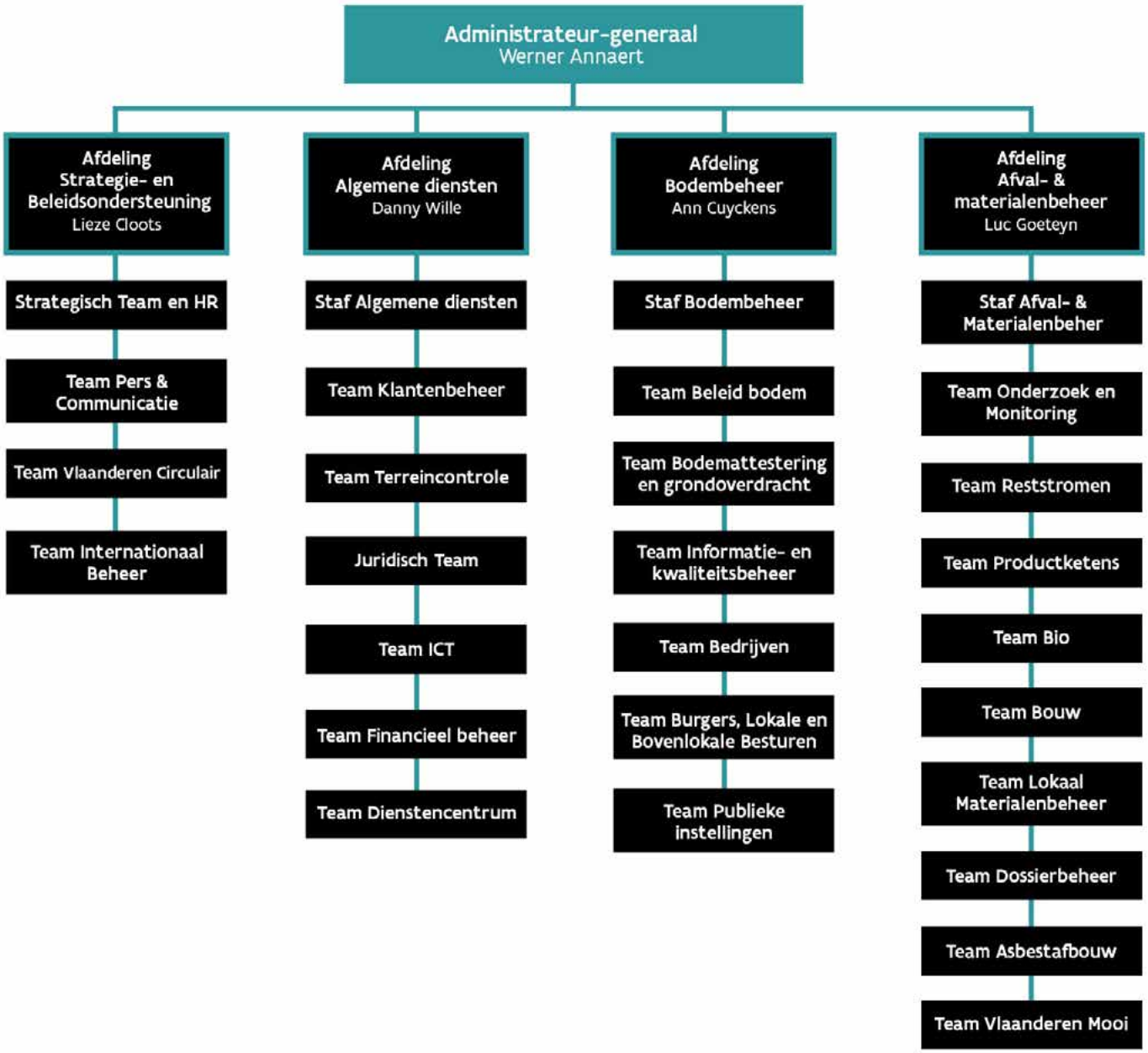

Colofon

HOOFDREDACTEUR
Ine Wenmaekers

CONCEPT, COPYWRITING EN VORMGEVING
Bridgeneers

FOTOGRAFIE
OVAM, Adobe Stock, Mooimakers, Blaz Erzetic, Dim Hou, Stijn Swinnen, Belga

WETTELIJK DEPOTNUMMER
D/2026/5024/07

OVAM
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
ovam.vlaanderen.be